

2012

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLomsKA NALOGA

DIPLomsKA NALOGA

FRANKO ŠABEC

FRANKO ŠABEC

KOPER, 2012

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO –
PRILOŽNOST ZA SLOVENSKO VOJSKO

Franko Šabec

Koper, 2012

Mentor: doc. dr. Maja Meško

POVZETEK

Javno-zasebna partnerstva so v Sloveniji šele na začetku razvoja. Pri načrtovanju nam vsekakor lahko pomaga zgledovanje po Veliki Britaniji, ki ima bogato in uspešno prakso javno-zasebnih partnerstev. Tudi na obrambnem področju se lahko zelo uspešno uporabi sodelovanje zasebnega in javnega sektorja, kar dokazujejo primeri iz tujine. Razlogi za odpor javnosti oziroma lokalnega prebivalstva do vadišča Poček so utemeljeni, zato prav javno-zasebno partnerstvo nudi priložnost za razrešitev situacije v obojestransko zadovoljstvo, torej z rezultatom »plus-plus«, in je zato vredno razmisleka. Če dodamo k temu še pomemben pozitiven vpliv delovanja vadišča v bližini Postojne – to so dodatna delovna mesta, pa je vsekakor vredno tudi poskusa.

Ključne besede: javno-zasebno partnerstvo, Slovenska vojska, financiranje, organiziranost, Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna

SUMMARY

Public-Private Partnerships in Slovenia is still in its infancy. In planning we can certainly use the example of the UK, which has a rich and successful practice of public-private partnerships. In the defence field, the participation of private and public sectors can also be very successful, as evidenced by examples from abroad. The reasons for non-acceptance of practice area Poček by the public or the local population are justified. Because of that a public-private partnership is an opportunity to mutually resolve the situation in benefit for both parts. There is also a big positive characteristic – new additional employment. That is why it is definitely worth giving it a shot.

Key words: public private partnership, the Slovenian Armed Forces, financing, organisation, the Slovenian Armed Forces central training Postojna

UDK: 355.351:658.1(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se družini za podporo v času študija in mentorici doc. dr. Maji Meško za strokovno usmerjanje in vodenje.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Namen in cilji	1
1.2	Metode	1
1.3	Omejitve	1
1.4	Hipoteza	2
2	Osnovni pojmi	3
2.1	Javno-zasebno partnerstvo	3
2.1.1	Definicije	3
2.1.2	Oblike, načela in elementi partnerstev	4
2.1.3	Kratek zgodovinski pregled	6
2.1.4	Slabosti partnerstev	6
2.1.5	Javno-zasebna partnerstva v obrambnem sektorju	7
2.2	Nacionalni varnostni sistem	9
2.2.1	Definicije	9
2.2.2	Sestava nacionalno varnostnega sistema	11
2.2.3	Obrambni sistem	12
2.2.4	Zagotavljanje varnosti in obrambe	13
2.3	Slovenska vojska	14
2.3.1	Namen, poslanstvo, naloge in delovanje Slovenske vojske	16
2.3.2	Usposabljanje in izobraževanje vojakov Slovenske vojske	17
2.4	Vadišče Slovenske vojske Postojna	18
3	Javno-zasebno partnerstvo	21
3.1	Izkušnje z javno-zasebnim partnerstvom v Veliki Britaniji	21
3.1.1	Javno-zasebno partnerstvo v oboroženih silah – primer Velike Britanije	22
3.1.2	Pregled uvajanja zunanjih izvajalcev v vojsko Velike Britanije	23
3.2	Izkušnje z javno-zasebnim partnerstvom v Sloveniji	28
4	Problematika vadišča in ne-sprejemanje s strani javnosti	32
4.1	Problematika vadišča Poček	32
4.2	Ne-sprejemanje vadišča Poček s strani javnosti	33
5	Razprava	35
6	Usmerjeni intervju	38
7	Sklep	40
	Literatura	41
	Pravni viri	43
	Priloge	45

SLIKE

Slika 1: Sestava nacionalno varnostnega sistema sodobne države	12
Slika 2: Sestava Slovenske vojske glede na vlogo v bojnem delovanju	15
Slika 3: Sestava Slovenske vojske glede na sposobnost premeščanja	15
Slika 4: Sestava Slovenske vojske glede na pripravljenost.....	15
Slika 5: Delovanje Slovenske vojske	17
Slika 6: Število oseb na vadišču Poček	19
Slika 7: Obremenitev vadišča.....	19
Slika 8: Obremenitev vadišča z vozili.....	20
Slika 9: Osrednji poligon SV Postojna.....	32

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Prikaz primerov tipov JZP v različnih sektorjih	22
Preglednica 2: Prikaz načrtovanih in uresničenih prihrankov kot rezultat uvajanja zunanjih izvajalcev.....	27
Preglednica 3: Prikaz uspešnosti uresničevanja naročil ministrstva glede na merila uspešnosti.....	28

KRAJŠAVE

DERA	Defence Evaluation and Research Agency (obrambna agencija za ocenjevanje in raziskave)
DPN OSVAD	Državni prostorski načrt za Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna
JLA	Jugoslovanska ljudska armada
JZP	Javno-zasebno partnerstvo
LIFT	Local Improvement Finance Trust
MoD	Ministry of Defence (ministrstvo za obrambo)
OSPO	Osrednji poligon Slovenske vojske Postojna
PFI	the Private Finance Initiative (zasebna finančna iniciativa)
PPP	Public-Private Partnerships
RKBO	radiološka, kemična in biološka obramba
ZJZP	Zakon o javno-zasebnem partnerstvu

1 UVOD

Praksa javno-zasebnih partnerstev je najbolj razvita v Veliki Britaniji. Države, ki se prav tako poslužujejo sodelovanja zasebnega in javnega sektorja v omenjeni obliki so npr.: Francija, Grčija, Portugalska, Španija itd. Zagotovo so javno-zasebna partnerstva odlična priložnost tudi za Slovenijo. Na dveh področjih se je že izkazalo, da to drži, in sicer na področju gradnje infrastrukture ter na področju vode in odpadkov. V Osrednjem vadišču Slovenske vojske Postojna se kaže nova priložnost za javno-zasebno partnerstvo, ki lahko prinese pozitivne izkušnje ter omogoči sodelovanje zasebnega in javnega sektorja, hkrati pa tudi civilnega in vojaškega prebivalstva.

1.1 Namen in cilji

Namen diplomskega dela je prikazati trenutno stanje na področju Osrednjega vadišča Slovenske vojske Postojna, predvsem kar se tiče ne-sprejemanja javnosti za njegov obstoj. Poleg tega želimo prikazati možnost za spremembo trenutnega stanja, in sicer z uvedbo javno-zasebnega partnerstva, ki bi vključilo in zaposlilo lokalno prebivalstvo.

Cilji diplomskega dela so naslednji:

- Prikaz javno zasebnega partnerstva kot novega dejavnika v RS.
- Prikaz javno zasebnega partnerstva na obrambnem področju.
- Primer javno zasebnega partnerstva za Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna.

1.2 Metode

Uporabili bomo naslednje metode:

- analizo in interpretacijo primarnih virov,
- analizo in interpretacijo sekundarnih virov,
- zgodovinsko metodo,
- opisno oz. deskriptivno metodo,
- usmerjeni intervju,
- sintezo,
- indukcijo,
- dedukcijo.

1.3 Omejitve

Omejili se bomo na javne vire in vire dostopne v sedanjem času, saj nam omejitve dolžine diplomske naloge ne dopuščajo globlje analize v preteklost.

1.4 Hipoteza

V začetku smo postavili naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Javno-zasebno partnerstvo predstavlja možnost za delovanje Osrednjega vadišča Slovenske vojske Postojna usklajeno z lokalnim prebivalstvom.

Hipoteza 2: Javno-zasebno partnerstvo bi lahko vključilo in zaposlilo lokalno prebivalstvo in bi spremenilo trenutno stanje.

Hipoteza 3: Javnost je negativno naravnana do vadišča, ki izhaja iz prepričanja, da jih le to ogroža in jim škoduje.

2 OSNOVNI POJMI

V nadaljevanju bomo predstavili temeljne pojme za razumevanje predmeta obravnave v diplomski nalogi. Potrebno je opredeliti pojme javno-zasebnega partnerstva, nacionalno varnostnega sistema in slovenske vojske.

2.1 Javno-zasebno partnerstvo

V podpoglavjih bomo podrobneje obravnavali in razčlenili tematiko javno-zasebnega partnerstva, definirali pojem javno-zasebnega partnerstva, oblike, načela in elemente partnerstva, pregled zgodovine, slabosti partnerstev in javno-zasebna partnerstva v obrambnem sektorju.

2.1.1 Definicije

Definicije javno-zasebnega partnerstva si med seboj niso enotne. V nadaljevanju bomo poskušali kar najbolj približati razlago tega pojma.

Javno-zasebno partnerstvo »predstavlja razmerje zasebnega vlaganja v javne projekte in/ali javnega sofinanciranja zasebnih projektov, ki so v javnem interesu, ter je sklenjeno med javnim in zasebnim partnerjem v zvezi z izgradnjo, vzdrževanjem in upravljanjem javne infrastrukture ali drugimi projekti, ki so v javnem interesu, in s tem povezanim izvajanjem gospodarskih in drugih javnih služb ali dejavnosti, ki se zagotavljajo na način in pod pogoji, ki veljajo za gospodarske javne službe, oziroma drugih dejavnosti, katerih izvajanje je v javnem interesu, oziroma drugo vlaganje zasebnih ali zasebnih in javnih sredstev v zgraditev objektov in naprav, ki so deloma ali v celoti v javnem interesu, oziroma v dejavnosti, katerih izvajanje je v javnem interesu« (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu 2006, člen 2).

Javni partner je »država ali samoupravna lokalna skupnost, ki v razmerju javno-zasebnega partnerstva v okviru svoje stvarne in krajevne pristojnosti sklene razmerje javno-zasebnega partnerstva, v katerem tudi podeli pravico in obveznost izvajati dejavnost«, ki vključuje pravico iz 11. točke citiranega člena¹ (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu 2006, člen 5).

Zasebni partner oziroma izvajalec javno-zasebnega partnerstva »je ena ali več pravnih ali fizičnih oseb, ki sklene razmerje javno-zasebnega partnerstva, v katerem tudi pridobi pravico

---

¹ Posebna ali izključna pravica »je pravica, ki jo podeli javni partner in katere namen ali posledica je omejitev pravic izvajanja dejavnosti na eno ali več oseb, vendar je število oseb omejeno, če pri tem druge osebe, ki te pravice nimajo, na istem geografskem območju iste dejavnosti pod enakovrednimi pogoji ne morejo izvajati. Če se z upravnim ali drugim aktom podeli pravica v smislu te točke, se, ne glede na poimenovanje po posebnem zakonu (koncesija, licenca, dovoljenje, pooblastilo ...), taka pravica šteje za posebno ali izključno pravico« (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu 2006, člen 5).

in obveznost izvajati javno-zasebno partnerstvo« (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu 2006, člen 5).

Partnerstva so kompleksni pravni dogovori med zasebnim podjetjem in javno enoto, namenjeni delitvi nadzora, tveganj in nagrad nad skupnimi viri (Pintar 2009, 24).

Bolj enostavno definicijo ima vlada avstralske British Columbijе, ki pravi, da so partnerstva vsa tista pogodbeno razmerja, ki so alternativa tradicionalnim javnim projektom (de Bettignies in Ross 2004, 136 v Pintar 2009, 24–25).

Garb (2010, 69) podaja svojo opredelitev javno-zasebnega partnerstva takole: »dolgoročno sodelovanje med vsaj dvema strankama, vsaj enim javnim in vsaj enim zasebnim partnerjem, ki sodelujeta pri izvedbi javnega projekta, pri katerem ima javni partner dolžnost nadzora in ukrepanja z namenom zaščite javnega interesa ter pristojnost vsaj delnega prenosa tveganj v povezavi s tem partnerstvom na zasebnega partnerja.«

Ločiti moramo med javno-zasebnim partnerstvom in t. i. outsourcingom.

Za outsourcing je značilen prenos nekaterih aktivnosti, ki se ponavljajo in to, da se podjetje odloči za zunanjega izvajalca. Pri tem sta partnerja v medsebojnem partnerskem odnosu (Greaver 1999 v Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 129).

Evropsko pravo ne pozna enotne definicije niti enotne zakonodaje glede javno-zasebnega partnerstva, zaradi česar je področna zakonodaja prepuščena državam članicam (Garb 2010, 69). Smiselno se upošteva tudi sodno prakso Sodišča Evropske skupnosti.

Evropska komisija (2003, 4) je opredelila štiri glavne vloge zasebnega sektorja v shemi javno-zasebnega partnerstva:

- zagotavljanje dodatnega kapitala,
- zagotavljanje alternativnega managementa in implementacija znanj,
- zagotavljanje dodane vrednosti za potrošnika in širšo javnost,
- zagotavljanje boljšega opredeljevanja potreb in optimalne porabe sredstev.

2.1.2 Oblike, načela in elementi partnerstev

Poznamo različne oblike partnerstev. V grobem jih delimo na programska ali policy partnerstva in na projektna partnerstva (Pintar 2009, 49–50). Pri programskih partnerstvih je poudarek na partnerstvu, bolj natančno na sodelovanju sektorjev in uporabi skupnih virov za doseganje ciljev in so večinoma vzpostavljena za reševanje humanitarnih, globalnih problemov, ki jih posamezniki sami niso sposobni rešiti. Namenjena so združevanju virov, sposobnosti in pristojnosti. Člani so si med seboj relativno enakopravni in so pri omenjenih

partnerstvih po navadi vlade, podjetja, fundacije, humanitarne organizacije in posamezni donatorji (Pintar 2009, 49).

Projektna partnerstva se uporabljajo za vzpostavljanje javne infrastrukture in javne storitve. Za razliko od prej omenjenih partnerstev, ni poudarka na sodelovanju, ampak na pogodbenem razmerju med partnerjema (javnim in zasebnim), ki temelji na razmerju »naročnik-izvajalec«. Člani teh partnerstev so najpogosteje javne avtoritete (npr. vlada, občina, EU), zasebna podjetja ter neprofitne organizacije (Pintar 2009, 50).

Temeljna načela javno-zasebnega partnerstva so (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu 2006):

- *načelu enakosti* – gre za to, da javni partner v vseh elementih in fazah postopka sklepanja partnerstva zagotovi enako obravnavanje kandidatov;
- *načelo transparentnosti* pomeni, da javni partner zagotavlja največjo možno mero objavljanja (npr. razpisi morajo biti objavljeni na svetovnem spletu);
- *načelo sorazmernosti* se nanaša na ukrepe za doseg cilja, ki naj bodo objektivni in najblažji ter primerljivi s pomenom cilja;
- *načelo uravnoveženosti* se nanaša na uravnoveženost pravic, obveznosti in pravnih koristi javnega in zasebnega partnerja;
- *načelo konkurence* narekuje, da javni partner preprečuje omejevanje konkurence;
- *načelo procesne avtonomije* se nanaša na to, da stranke javno-zasebnega partnerstva pogodbeno razmerje prosto urejajo (če ni določeno drugače);
- *načelo subsidiarne odgovornosti* nalaga, da se javno-zasebno partnerstvo izvaja skladno s predpisi, neprekinjeno, nemoteno in enakopravno do vseh uporabnikov;
- *načelo sodelovanja* predvideva pomoč javnega partnerja izvajalcu javno-zasebnega partnerstva pri npr. pridobitvi raznih dovoljenj.

Elementi JZP so (Pintar 2009, 25): javni interes, pogodba, dolgotrajno sodelovanje, zasebno izvajanje javnega projekta, delitev tveganj med partnerji, poudarek na produktih in ne na virih, kombiniranje javnih in zasebnih financ, integracija oz. spajanje različnih faz projekta, javno lastništvo na začetku ali na koncu pogodbe in kupci storitev partnerstva so potrošniki ali država.

Javni interes je glaven element vsakega partnerstva in se izkaže tako, da ga javna avtoriteta navede v javni akt (Pintar 2009, 26). Dolgotrajno sodelovanje je prav tako značilno za JZP, saj običajno taka partnerstva trajajo od 20 do 40 let. Najpomembnejši element je pogodba, ki zagotavlja varnost dogovorov in stabilnost partnerstva (Pintar 2009, 26). Delitev tveganj med partnerji pomeni, da tveganje nosi najspodobnejši partner, saj se tako lahko npr. znižajo stroški izgradnje (Pintar 2009, 27). Element zasebnega izvajanja javnega projekta se nanaša na obvezno vpletenost zasebnega sektorja, brez katerega ni javno-zasebnega partnerstva (Pintar 2009, 28). Poudarek na produktih in ne na virih pomeni, da se javni sektor osredotoča predvsem na specifikacijo produkta oz. storitve, kar je pomembno predvsem takrat, ko javni

sektor ne zna sam proizvesti določene storitve. Integracija različnih faz projekta pomeni, da isti izvajalec izvaja vse faze projekta. Element kombiniranja javnih in zasebnih financ pomeni to, da je uporaba zasebnih financ za javne projekte poglavitni razlog za nastanek JZP (Pintar 2009, 29). Javno lastništvo na začetku ali na koncu pogodbe pomeni, da se lahko lastništvo po zaključku projekta prenese na javni sektor (na ta način se med npr. izgradnjo infrastrukture zmanjšajo oziroma prenesejo tveganja, saj so ta na strani zasebnega partnerja, ki je v tem času tudi lastnik infrastrukture) (Pintar 2009, 29). Kupci storitev partnerstva so potrošniki, kar se kaže na primeru cestnin, ali država, kar se kaže na primeru zaporov (Pintar 2009, 30).

2.1.3 Kratak zgodovinski pregled

Začetki javno-zasebnega partnerstva segajo v 16. stoletje, in sicer so takrat podelili prve koncesije zasebnikom v Franciji. Nadaljevanje je sledilo v 19. stoletju. Takrat so se sklepala partnerstva predvsem na področjih povezanih z oskrbo z vodo, komunalnimi storitvami in javnim prevozom. Še pozneje so se pojavljala tudi na področjih gradnje železniškega in cestnega omrežja ter v energetskega sektorju. Danes so prisotna tudi na drugih področjih, npr. v turizmu, zdravstvu in šolstvu (Jus 2005 v Garb 2010, 67).

V osemdesetih letih so v razvitih gospodarstvih poskušali s procesi deregulacije in privatizacije javnega sektorja zmanjšati ekonomsko vlogo države. Do tega so pripeljali različni dogodki v preteklosti, kot so npr. neučinkovite investicije, izgube v javnih podjetjih, visoki stroški in cene itd. (Cerar 2002, 15).

Z liberalizacijo in deregulacijo poskušajo zmanjšati obseg privilegiranih načinov opravljanja dejavnosti, ki morajo biti na voljo vsem (so javnega pomena), ter uvesti konkurenco na teh področjih (Rus 2001, 82). V državah, kjer poteka posodabljanje javnega sektorja je javno-zasebno partnerstvo v ospredju (Rus 2001, 27).

Bolj opazen pojav javno-zasebnih partnerstev sega v zgodnja 90. leta prejšnjega stoletja. Področja, ki so jih zajemala so predvsem: vzdrževanja, obnove in izgradnje infrastrukture. Dejavniki, ki so pripeljali do porasta omenjenih partnerstev so bili finančna kriza, pomanjkanje proračunskih sredstev, zamenjava zadolževanja države z rabo zasebnih finančnih sredstev (Saunders 2006 v Garb 2010, 67). Te ideje se je posluževala tudi Velika Britanija, ki je danes vodilna na tem področju.

2.1.4 Slabosti partnerstev

Do sedaj smo omenjali JZP v pozitivnem smislu, vendar je treba opozoriti tudi na nekatere slabosti omenjenih partnerstev, saj je poznavanje le teh nujno za učinkovito uporabo partnerstev (Pintar 2009, 128). Glavni problem so transakcijski stroški. Ti so vezani na prenos izvajanja dejavnosti z države na zasebnega izvajalca. Transakcijski stroški obsegajo (Pintar

2009, 128): stroške iskanja zasebnega izvajalca, stroške oblikovanja in sklenitve pogodbe in monitoring izvajanja dejavnosti.

Poleg transakcijskih stroškov se kot možno slabost omenja asimetrijo informacij in senčenje kvalitete. Do asimetrije informacij pride, ko izvajalec naročniku ne posreduje pravih ali popolnih informacij o storitvi. Pri senčenju kvalitete je podobno, saj gre za načrtno nižanje kvalitete storitve (z namenom, da bi zasebnik pridobil dodaten profit) (Pintar 2009, 144).

Velik problem partnerstev predstavlja tudi cena zasebnih financ, ki so lahko dražje od javnih. Cena financ je odvisna od tveganj projekta. Banka višino obresti prilagaja tveganjem, katerim je izpostavljeno posojilo. Če posoja denar zasebnem podjetju, je tveganje večje (lahko pride npr. do stečaja), kot če posoja denar javnemu sektorju, saj se tako tveganje razprši preko vseh davkoplačevalcev (bankrot javnega sektorja ni tako verjeten) (Pintar 2009, 145). Omeniti velja še to, da se sicer s partnerstvom tveganja znižajo ravno zaradi zasebnih financ, kar posledično pomeni višjo učinkovitost in boljše reševanje problemov (Pintar 2009, 145).

Poleg omenjenih možnih problemov, bomo za konec izpostavili še tri možne, in sicer so to transparentnost, vpliv na delovna mesta in dvig cen gradbenih storitev (Pintar 2009, 147–148). Pri transparentnosti gre za to, da so za partnerstva v večini primerov zavezujoče klavzule o poslovni tajnosti. To se kaže kot ne-transparentnost in nezanesljivost raziskav, ki se nanašajo na dobre in slabe primere partnerstev (Pintar 2009, 147). Vpliv na delovna mesta se kaže na več načinov. Zaposleni lahko ohranijo trenutno stanje, lahko se jih premesti ali prezaposli, lahko se jih odpusti, prav tako lahko prehod dejavnosti iz javnega v zasebno izvajanje za zaposlene prinese vpliv na plačo ali na delovne pogoje (Domberger in Jensen 1997, 75–76 v Pintar 2009, 148). Dvig cen gradbenih storitev je lahko posledica večjega povpraševanja zaradi dodatnih sredstev, ki jih dobi javni sektor s partnerstvom ali pa je to posledica kompleksnosti partnerstva (Pintar 2009, 148).

2.1.5 Javno-zasebna partnerstva v obrambnem sektorju

Pred uvedbo JZP na področje obrambe, je priporočljivo temeljito preučiti prednosti in slabosti, saj izguba fleksibilnosti in svobodne alokacije virov lahko negativno vplivata na varnost države (Pintar 2009, 182). Zelo pomembno pri vojaških partnerstvih je, da brezhibno delujejo v vojni. V Veliki Britaniji sta bili na področju obrambe prvi pogodbi javno-zasebnega partnerstva sklenjeni aprila 1996. Do začetka 1999 leta so imeli že kar enaindvajset pogodb, ki so bile iz naslednjih področij: telekomunikacij, infrastrukture, usposabljanja, podpornih storitev, nastanitvenih kapacitet ter družinskih kapacitet, vozil in vzdrževanja. Britansko obrambno ministrstvo je imelo do leta 2007 sklenjena partnerstva za obdobje tridesetih let, ki so znašala kar 26 milijard funtov. Med omenjene spada npr. pogodba za usposabljanje vojaških pilotov (Pintar 2009, 182–183).

V nadaljevanju navajamo nekaj vojaških JZP pogodb (Pintar 2009, 183):

- šola za častnike in osrednje poveljstvo (za dobavo akademskih in podpornih storitev),
- obrambne stacionarne komunikacije,
- agencija za administracijo osebja oboroženih sil,
- kanalizacija na območju letalskih sil,
- nastanitvene kapacitete družin RAF,
- usposabljanje letalskega osebja,
- logistična podpora različnih vojaških motorjev,
- dobava komercialnih vozil,
- posodobitev radijskih komunikacij,
- obnova glavnih stavb obrambnega ministrstva itd.

Obrambno ministrstvo Velike Britanije je določilo šest področij, na katerih se uporabljajo JZP v vojski (Pintar 2009, 184):

- oprema,
- usposabljanje,
- podporne storitve,
- lastnina in nastanitve,
- kanalizacija in vodovod ter
- informacijske tehnologije.

Zaradi zagotovitve nemotenega delovanja vojske, morajo pogodbe JZP imeti jasna določila o spremembah, sporih, tveganjih, (kriznem) managementu, spodbudah za višjo uspešnost, določanju cen ter prekinitvi pogodbe (Pintar 2009, 184).

Britanske vojaške JZP pogodbe po navadi vključujejo (Pintar 2009, 184):

- primerjalnik javnega sektorja,
- konkurenco med ponudniki,
- projektno financiranje,
- računovodske standarde,
- upravičenost sredstev,
- dolgoročnost pogodb,
- možnost izbire nad lastništvom,
- različnost plačilnih mehanizmov,
- vključitev indeksa inflacije,
- mehanizme reševanja sporov in prekinitve pogodbe,
- možnost podaljšanja oziroma nadaljevanja pogodbe.

Primerjalnik javnega sektorja je ključnega pomena za ugotavljanje vrednosti. Prikaže namreč stroške ter kvaliteto javnega izvajanja dejavnosti. Za to, da zasebni sektor dobi pogodbo, mora

preseči uspešnost javnega sektorja. Konkurenca med ponudniki pomeni, da morata biti najmanj dva prijavitelja na razpis. Pri projektnem financiranju v JZP pogodbah gre za plačilo glede na uspešnost storitve. Prikaz JZP projektov v bilanci obrambnega ministrstva je odvisen od računovodskih standardov. Sredstva za JZP morajo biti kljub temu, da so pogodbeno zavezujoča upravičena (upravičenost sredstev). Z dolgoročnostjo pogodb se spodbuja pogodbenika k višjim investicijam, saj mu zagotovijo dolgoročni monopol. Možnost izbire nad lastništvom dopušča ministrstvu svobodo pri izbiri lastništva po izteku pogodbe (Pintar 2009, 184). Različnost plačilnih mehanizmov predvideva uporabo določene cene, ki je vezana na spremenljivke. Cene se prilagajajo skozi obdobje dolgoročne pogodbe z indeksom inflacije. Za reševanje sporov so nujno potrebna določila in mehanizmi (mehanizmi razreševanja sporov in prekinitve pogodbe). Če so prihranki ustrezni in odnosi dobri, lahko obrambno ministrstvo pogodbo podaljša (Pintar 2009, 185).

JZP obrambnemu ministrstvu Velike Britanije prinaša veliko prednosti, ki so npr.: boljša vrednost – za-denar, manj tveganj na strani ministrstva, kvalitetnejše storitve, več razpoložljivih sredstev ter izpostavljenost javnih uslužbencev zasebnemu managementu.

Posledično je ministrstvo sprejelo odločitev, da bo lastne finance uporabljajo le, če bi bil projekt neučinkovit v obliki JZP (Pintar 2009, 185).

JZP po ocenah omogočajo med 5 % in 40 % privarčevanih stroškov (Pintar 2009, 185).

2.2 Nacionalni varnostni sistem

V nadaljevanju bomo navedli nekaj ključnih opredelitev, ki so potrebne za razumevanje nacionalno varnostnega sistema.

2.2.1 Definicije

Stalnica varnosti je nacionalni varnostni sistem, ki ne le uspešno odpravlja vire ogrožanja vrednot, ampak tudi zagotavlja takšne razmere (npr. politične in ekonomske), ki so potrebne za duhovno in materialno blagostanje državljanov (Grizold 1992, 74).

Nacionalni varnostni sistem Republike Slovenije je »celota mehanizmov (nosilcev in njihove dejavnosti), ki zagotavljajo nacionalno varnost s preprečevanjem in odpravljanjem ogrožanja temeljnih vrednot v skladu z ustavo in mednarodno priznanimi standardi razvitih parlamentarnih demokracij ter mednarodnih organizacij« (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije 1993).

Zgornja definicija nam pove, da je nacionalno varnostni sistem sestavljen iz subjektov, to so državni organi in službe, ter njihovih funkcij. Subjekti zagotavljajo varnost na dva načina, in sicer s preventivno in kurativno dejavnostjo. Omenjena dejavnost se mora ravnati v skladu z

ustavo in zakoni RS, mednarodnim pravom ter drugimi standardi mednarodnih organizacij (Anžič 1997, 39).

Varnostni sistem v ožjem smislu »sestavljajo državni organi in službe; ki zagotavljajo varnost s preprečevanjem in odpravljanjem ogrožanja temeljnih vrednot določenih z ustavo in zakoni. Funkcije varnostnega sistema v ožjem smislu opravljajo Ministrstvo za notranje zadeve, varnostne in obveščevalne službe, nadzorni in inšpekcijski ter pravosodni organi. Za zagotavljanje varnosti je posebnega pomena opravljanje dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve ter delo varnostnih in obveščevalnih služb« (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije 1993).

Za delovanje nacionalno varnostnih sistemov so ključnega pomena vrednote, ki so »osnovni vir vsakršnega družbenega dogajanja in so funkcionalen in dinamičen pojem« (Anžič 1997, 39). Vrednote posameznika lahko motivirajo ali zavirajo, zaradi česar lahko posameznik deluje destruktivno in asocialno (Anžič 1997, 39).

Poleg vrednot, naj bi bile za delovanje nacionalno varnostnega sistema pomembne kredibilnost, legitimnost in optimalnost. Varnostni sistem ustreza kriteriju kredibilnosti, če je sposoben izpolniti funkcionalno nujnost, ki jo postavlja družba z zahtevami, pričakovanji in predvidevanji (Anžič 1997, 40). Legitimnost se kaže v zaupanju državne oblasti in državljanov do sistema ter v njihovi pripravljenosti in motiviranosti za vključevanje v njegovo funkcioniranje (Anžič 1997, 40). Optimalen sistem je tisti, ki izhaja iz dejanske ogroženosti države in upošteva ekonomske, varnostne, geografske, demografske in druge značilnosti države. Temelji na vrednotah, ki so nacionalne in univerzalne (Anžič 1997, 40).

Za pojem varnosti je zelo znana Grizoldova definicija, ki pravi, da je varnost »stanje, v katerem je zagotovljen uravnotežen fizični, duhovni, duševni ter gmotni obstoj posameznika in družbene skupnosti v razmerju do drugih posameznikov, družbenih skupnosti in narave« (Grizold 1992, 6). Prav tako isti avtor opredeljuje tudi nacionalno varnost.

Nacionalna varnost je varnost nacije, in sicer zajema: varnost državnega ozemlja, varnost ljudi in lastnine, ohranitev nacionalne suverenosti, itd. Vpeta je v širše mednarodno okolje, kjer za njeno udejanjanje poleg držav skrbijo tudi njihove zveze ter globalni mednarodni sistem (Grizold 1999, 35).

Pri razumevanju nacionalne varnosti je pomembno, da razumemo, da se posameznikova varnost prepleta z nacionalno varnostjo. Vendar kljub temu, da na eni strani nacionalna varnost zagotavlja individualno varnost državljanov, lahko hkrati ogroža individualno varnost (preko svojih varnostnih organov). Omenjenega protislovja med nacionalno in individualno varnostjo se ne da odpraviti. Podobno velja v obratni smeri, saj vsota seštevcev individualne varnosti ne pomeni nacionalne varnosti, kar je posledica prioritete posameznika, ki jih namenja individualni varnosti (Anžič 1997, 37).

V sodobnem času poznamo tri teoretične perspektive sodobne varnosti. To so: politika moči in varnosti, politika nadvlade in odvisnosti ter politika soodvisnosti in transnacionalnih odnosov. Politika moči in varnosti ima osrednjo vlogo pri zagotavljanju varnosti države. Politika nadvlade in odvisnosti se v svoji teoriji opira na marksistična izhodišča, po katerih so pravi akterji svetovne politike prevladujoči ekonomski in razredni interesi. Države, ki so odvisne znotraj globalne ureditve, naj po teh teorijah ne bi bile sposobne za avtonomno akcijo. Politika soodvisnosti in transnacionalnih odnosov izhaja iz teorije o vse večji medsebojni odvisnosti držav, saj niso vse države na vseh področjih enako močne (Anžič 1997, 42).

2.2.2 Sestava nacionalno varnostnega sistema

Nacionalno varnostni sistem sodobne družbe je sestavljen iz varnostne politike, varnostne strukture in varnostnega samoorganiziranja družbe.

Varnostna politika v širšem smislu je dejavnost, ki jo izvaja država za pripravo pred različnimi viri ogrožanja (npr. v naravi, družbi in med družbami). Njen cilj je zagotavljanje varnosti in temeljnih vrednot družbe. V ožjem smislu so varnostna politika vsi ukrepi, dejavnosti in ravnanja, namenjena vzpostavitvi in delovanju nacionalno varnostnega sistema. Cilj je zasnova mehanizmov in sredstev, s katerimi se zagotavlja varnost družbe (notranja in zunanja) (Grizold 1999, 29–32).

Varnostna struktura je specifična za vsako državo, njen namen je v zagotavljanju varnosti na ravni celotne družbe. Večina držav ima obrambno ter notranje-varnostno prvino. Obrambna prvina je sestavljena iz dveh temeljnih elementov, to sta oborožene sile in civilna obramba, ki skrbijo za obrambo državnega ozemlja, neoboroženo upiranje agresiji, odvratanje morebitnega napadalca in zagotovitev delovanja političnega, gospodarskega in drugih družbenih podsistemov v vojni.

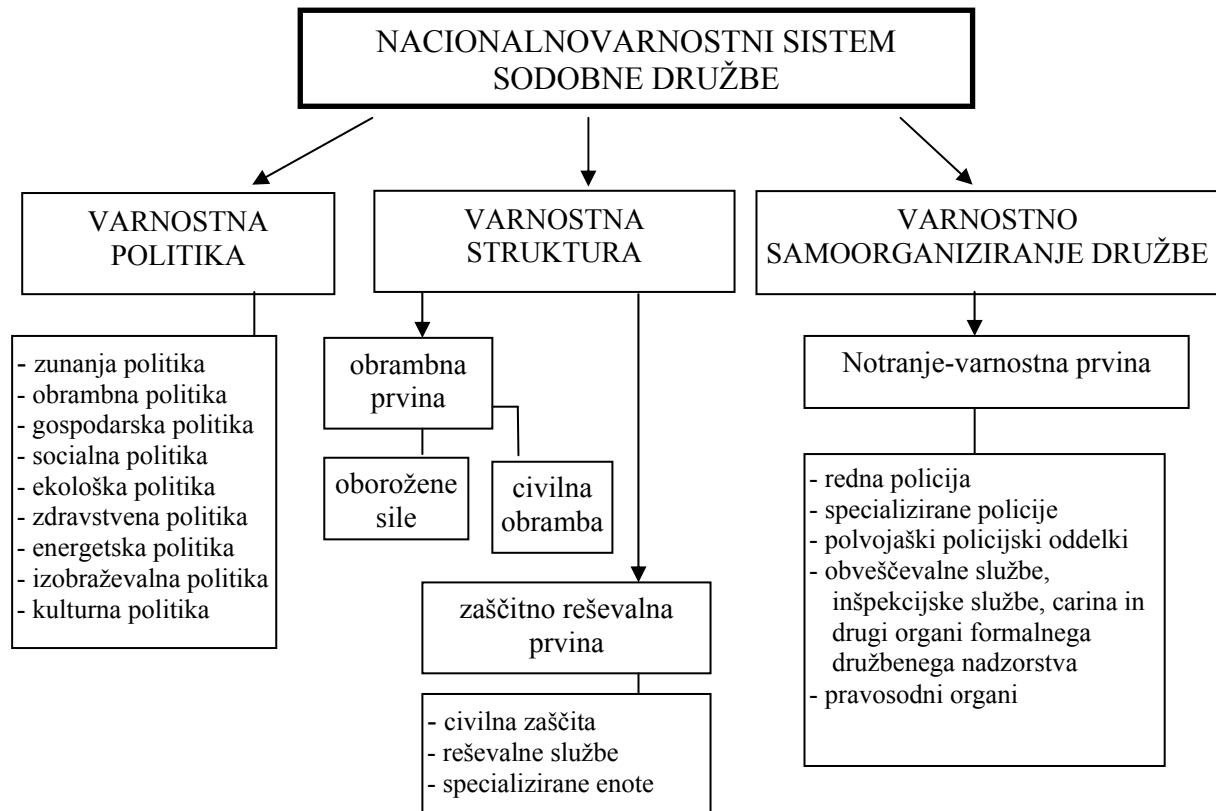
Naloga notranje-varnostne prvine so: zaščita celotne družbene infrastrukture, zagotavljanje ohranitve zakonitosti in reda ter informacijsko-komunikacijska dejavnost. Te funkcije izvajajo policija, obveščevalne službe, inšpekcijske službe, carina in drugi organi formalnega družbenega nadzorstva ter pravosodje (Grizold 1999).

Zaščitno-reševalna prvina zagotavlja zaščito prebivalstva in materialnih dobrin v vojni in v primeru nesreč (naravnih in drugih). Subjekti zaščitno-reševalne prvine so civilna zaščita, gasilske enote, reševalne službe in specializirane enote (prav tam).

Varnostno samoorganiziranje civilne družbe zagotavlja varnost na individualni in skupinski ravni, kamor spadata spontana obramba in samozaščitno delovanje posameznikov ter različne oblike in stopnje varnostnega samoorganiziranja družbenih skupin. Družbene skupine so lahko interesne skupine ali lokalne skupnosti, ki se zberejo na temelju t. i. »naravne pravice«,

ki jo ima vsak subjekt do samoobrambe in samozaščite. Pri tem gre za uresničevanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin (prav tam).

Na sliki 1 vidimo shematičen prikaz zgoraj opisanega nacionalno-varnostnega sistema sodobne države.

Slika 1: Sestava nacionalno varnostnega sistema sodobne države

Vir: Grizold 1999.

2.2.3 Obrambni sistem

Obrambni sistem Republike Slovenije je sestavljen iz vojaške in civilne obrambe. Namenjen je obrambi pred nasilnimi posegi tujih oboroženih sil zoper njeno neodvisnost, samostojnost in ozemeljsko celovitost (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije 1993).

Glede na zgornjo definicijo lahko povzamemo, da nas obrambni sistem ščiti pred zunanjimi viri ogrožanja. Legitimen je tisti sistem, ki ima tako civilno kot vojaško obrambo (Anžič 1997, 40).

Obrambni sistem je del varnostnega sistema v širšem pomenu. Osnovna naloga vseh subjektov tako varnostnega kot tudi obrambnega sistema je odvratanje nevarnosti, ogrožanja in napada na temeljne vrednote. Dokler je možno, se uveljavlja kultura miru in nenasilja,

vendar mora država omogočiti materialne in človeške vire, da lahko rešuje napade na suverenost in ozemeljsko celovitost tudi z oboroženo silo (Anžič 1997, 40). Ključni dejavnik vojaškega obrambnega sistema so oborožene sile ali vojaštvo; v Sloveniji je to Slovenska vojska. Njene naloge so opredeljene v ustavi, zakonih in doktrinah (Anžič 1997, 40). SV je dolžna skrbeti za uspešno premagovanje zunanjih virov ogrožanja, kar je bolj enostavno v primerih, ko je vir ogrožanja znan (Anžič 1997, 41).

Okoliščine, ki jih je treba upoštevati pri analiziranju civilno-vojaških razmerij (poleg evropskih meril o nevtralnosti vojaštva) so (Anžič 1997, 41):

- politična kultura v obravnavani državi
- odnosi med organi in organizacijami oblasti
- zgodovinske izkušnje države
- stopnja ravnotežja med prisilo in pristankom
- odnosi s sosednjimi državami
- raven spoštovanja oz. ogrožanja ali kršitev človekovih pravic
- raven in vire ogrožanj.

Pri tem naj omenimo, da lahko prihaja do paradoksa, ko država ob zagotavljanju varnosti sama postane vir ogrožanja oz. kršiteljica človekovih pravic in svoboščin. Obrambni sistem se za razreševanje tega paradoksa poslužuje političnega nadzorstva nad vojaštvom. Parlamentarni nadzor je ključen za urejanje civilno-vojaških razmerij, za katera pa je bistveno doseganje konsenza (Anžič 1997, 41–42).

2.2.4 Zagotavljanje varnosti in obrambe

Če želimo ustrezno in učinkovito zagotoviti varnost in obrambo države, moramo znati oceniti ranljivost države, ki je možna iz različnih zornih kotov (Anžič 1997, 99):

- glede na vir ogrožanja,
- intenzivnost groženj,
- ogrožanje glede na cilje,
- ogrožanje glede na naravo ogrožanja,
- ogrožanje glede uporabe vojnih in drugih sredstev,
- ogrožanje glede na aktualne mednarodne okoliščine itd.

Pomembna je ocena ogrožanja, pri kateri po navadi organi in službe, odgovorne za nacionalno varnost uporabljajo najbolj črn scenarij, ker tako želijo doseči neko stopnjo legitimnosti. Pri tem gre za problem obrambne dileme (Buzan 1983, 168).

V nadaljevanju naštevamo subjekte, ki zagotavljajo nacionalno varnost in vire, ki jo ogrožajo.

Varnostni sistem sestavljajo naslednji subjekti (Anžič 1997, 114): ministrstvo za notranje zadeve, varnostne in obveščevalne službe, pravosodni organi in nadzorni in inšpekcijski organi.

Obrambni sistem sestavljajo (Anžič 1997, 114): obrambne sile (SV), civilna obramba (gospodarska obramba, psihološka obramba itd.).

Sistem zaščite in reševanja je sestavljen iz civilne zaščite in gasilskih ter reševalnih služb, organizacij in društev (Anžič 1997, 114).

Poznamo tudi varnostno samoorganiziranje državljanov, civilne iniciative in interesne organizacije (Anžič 1997, 114).

Viri ogrožanja pa so (Anžič 1997, 114): vojaško ogrožanje, ogroženost življenjskega okolja in ogrožanje notranje varnosti.

2.3 Slovenska vojska

Slovenska vojska je »obrambna sila RS, namenjena odvratanju morebitnega napada na RS, pripravam in izvajanju vojaške obrambe ob zunanji agresiji ali ob drugih nasilnih posegih tujih oboroženih sil zoper RS (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS 1993 v Gutman 2006, 39).

Sestavljena je iz pripadnikov stalne in rezervne sestave (Kladnik 2006a, 56). Pod stalno sestavo spadajo poklicni pripadniki SV (vojaki, podčastniki, častniki in vojaški uslužbenci, ki so vojaške osebe in opravljajo vojaško službo ter civilne osebe), pod rezervno sestavo spadajo državljani, ki sklenejo pogodbo o službi v rezervni sestavi in vojaški obvezniki (so dolžni služiti v rezervni sestavi).

Imamo enotno vojsko, torej brez delitev na zvrsti. Upoštevana je delitev sil na morju, kopnem in v zračnem prostoru. Rodovi v SV so naslednji: pehota, oklepne enote, pomorstvo, letalstvo, zračna obramba, artilerija, inženirstvo, radiološko-biološko-kemična obramba ter zveze. Službe, ki delujejo v SV so: služba informatike, prištabna, sanitetna, intendantska, tehnična in prometna služba. Formacijske enote, ki jih pozna SV so: brigada, bataljon, četa, odred, vod in oddelek.

Sile v SV se delijo glede na vlogo, ki jo imajo v bojevanju. Poznamo sile za bojevanje, sile za bojno podporo, sile za zagotovitev bojnega delovanja ter sile za podporo poveljevanja in nadzora (Kladnik 2006a, 56).

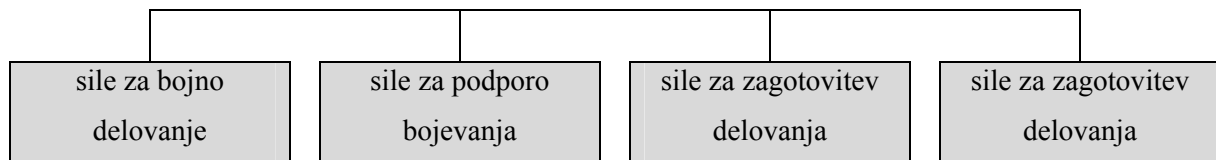
Na slikah 2, 3 in 4 je grafično prikazana sestava Slovenske vojske (Kladnik 2006a, 57).

Najprej je na sliki 2 prikazana sestava Slovenske vojske glede na vlogo v bojnem delovanju. Pod sile za bojno delovanje spadajo naslednje enote: pehotne, oklepne, specialne in mornariške.

Pod sile za podporo bojevanja se štejejo inženirske enote, artilerijske enote, obveščevalno Izvidniške enote, enote RKBO, enote zračne obrambe, enote za elektronsko bojevanje in enote letalstva.

Sile za zagotovitev delovanja so logistične enote, enote vojaške policije, sanitetne enote, enote zračnega transporta in letalske baze.

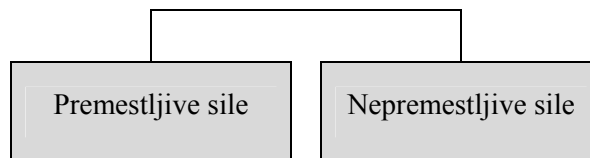
Sile za podporo poveljevanja so poveljniške enote, enote za zveze, enote za nadzor zračnega prostora in poveljniški centri (Kladnik 2006a, 57).

Slika 2: Sestava Slovenske vojske glede na vlogo v bojnem delovanju

Vir: Kladnik 2006a, 57.

Na sliki 3 je prikaz sestave glede na sposobnost premeščanja.

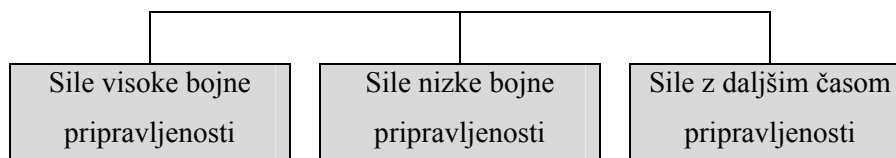

Slika 3: Sestava Slovenske vojske glede na sposobnost premeščanja

Vir: Kladnik 2006a, 57.

Na sliki 4 je prikazana sestava glede na pripravljenost.

Sile visoke bojne pripravljenosti so pripravljene manj kot 90 dni, sile nizke bojne pripravljenosti so pripravljene od 91 do 180 dni, sile z daljšim časom pripravljenosti so pripravljene 365 dni.

Slika 4: Sestava Slovenske vojske glede na pripravljenost

Vir: Kladnik 2006a, 57.

Vrednote so pomemben del SV, saj so gonilna sila za določanje in uresničevanje ciljev ter nalog vojske (Kladnik 2006a, 54). Med vrednote SV spadajo npr.: strokovnost, izurjenost in usposobljenost, človekoljubnost, pripadnost, spoštovanje ter tovarištvo.

2.3.1 Namen, poslanstvo, naloge in delovanje Slovenske vojske

Namen Slovenske vojske (prav tako celotnega obrambnega sistema Republike Slovenije) je preprečevanje napada na državo, obramba neodvisnosti, nedotakljivosti ter celovitosti države in njenih nacionalnih interesov (Kladnik 2006b, 54).

Poslanstva SV so izpeljana iz namena, in sicer so to (Kladnik 2006b, 54):

- preprečevanje katere koli vrste agresije ter ustrezen odgovor nanjo, če se pojavi;
- vojaško prispevanje k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti;
- podpora sistemu zaščite, reševanja in pomoči drugim državnim organom in javnim institucijam pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov Republike Slovenije.

Iz poslanstev so izpeljane glavne naloge SV, ki so opisane v nadaljevanju (Kladnik 2006b, 54).

Pri preprečevanju agresije in ustreznem odgovoru na njo (če se pojavi) imajo naslednje naloge: izvajanje operacij nacionalne vojaške obrambe (npr. nadzor in zaščita kopnega, zračnega prostora in morja).

Vojaško prispevanje k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti obsega obrambno diplomacijo, graditev varnosti in zaupanja, preprečevanje širjenja orožja za množično uničevanje ter operacije kriznega odzivanja.

Pri podpori sistemu zaščite in reševanja ter pomoči drugim državnim organom gre za sodelovanje pri nalogah zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, sodelovanje s policijo glede varovanja državne meje, iskanje in reševanje iz zraka, evakuacija državljanov RS iz tujine v kriznih in vojnih razmerah itd.

Delovanje SV lahko ponazorimo grafično. Na sliki 5 je prikazano bojno in nebojno delovanje. Pod ofenzivno delovanje spadajo premik v stik, izkoriščanje, izkoriščanje uspeha in pregon (Kladnik 2006b, 57). Pod bojno specialno delovanje štejemo nekonvencionalno, direktne akcije, spec. Izvidovanje, obveščevalno dejavnost, proti-terorizem, psihološko delovanje in bojno iskanje ter reševanje. Pod bojno defenzivno delovanje spadajo premična obramba, obramba območja, zadrževanje in umik.

Operacije v podporo miru so naslednje: preprečevanje konfliktov, ohranjanje miru, vzpostavljanje miru, izgradnja miru, vsiljevanje miru in humanitarno delovanje (Kladnik

2006b, 57). Pod druge dejavnosti štejemo zaščito in reševanje, iskanje in reševanje, sankcije in embargo, evakuacijo sil, demonstracijo sil, delovanje proti upornikom in vojaško pomoč.

Mednarodni sporazumi so kontrola oborožitve, infrastrukture in aktivnosti, ukrepi proti širjenju WMD ter vojaško sodelovanje.

Podporno nebojno delovanje je zaščita in reševanje, iskanje in reševanje, sodelovanje s policijo, proti-terorizem, nebojna evakuacija, zaščita infrastrukture in podpora znanstvene raziskovalne dejavnosti (Kladnik 2006b, 57).

Slika 5: Delovanje Slovenske vojske

Vir: Kladnik 2006b, 57.

2.3.2 Usposabljanje in izobraževanje vojakov Slovenske vojske

Leta 1991 je bila ustanovljena prva vojaška šola v državi, ki se je leta 1995 skupaj z ostalimi šolami preimenovala v Center vojaških šol, ta pa je 1999 postal sestavni del Slovenske vojske (Žunkovič 2006, 193).

Sistem vojaškega izobraževanja in usposabljanja zajema temeljno, osnovno in dopolnilno izobraževanje in usposabljanje. Omogoča, da se vojake sistematično in načrtno pripravi za njihove poklicne dolžnosti, omogoča tudi stalno nadgrajevanje usposobljenosti in usposabljanje enot za učinkovito izvajanje nalog. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje je nosilec vojaškega izobraževanja in usposabljanja (Žunkovič 2006, 193).

Pogoji usposabljanja se prilagajajo realnim razmeram z vlaganjem v objekte, opremo in sredstva za usposabljanje (Žunkovič 2006, 194). V Slovenski vojski imajo za te namene simulatorje, naprave, pripomočke in simulacije za virtualno usposabljanje. Za usposabljanje

enot do ravni bataljonske bojne skupine izgrajujejo in opremljajo center za bojno usposabljanje v Postojni in kupujejo laserske tehnične sisteme ter strelivo za urjenje. Prav tako za izobraževanje in usposabljanje na terenu posodablajo strelišča in vadišča v Mlaki in Apačah. Za taktično urjenje, strelsko kondiciranje in šport med drugim skrbijo znotraj posameznih vojašnic (Žunkovič 2006, 194).

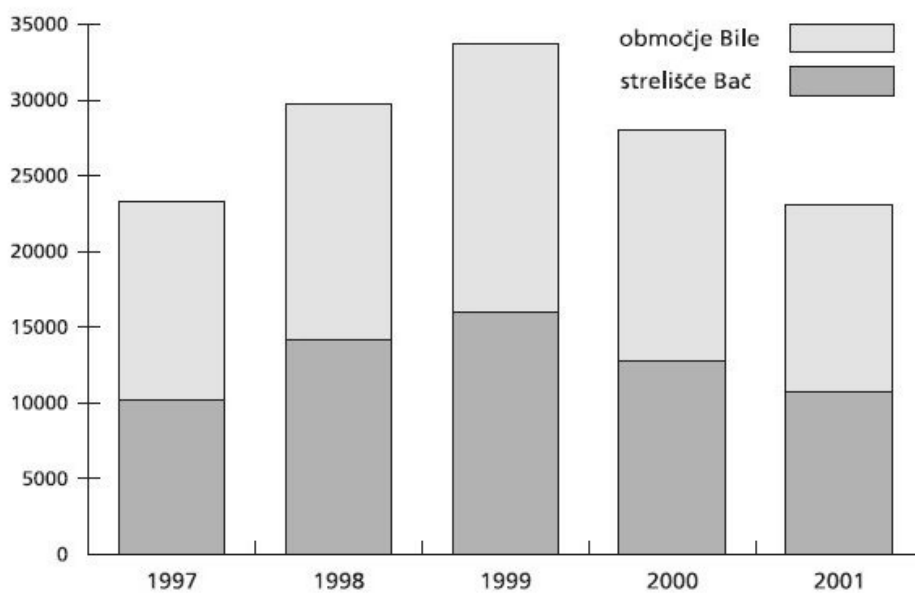
Center za usposabljanje je nosilec temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja, in sicer za vojaško osebje stalne in rezervne sestave. Izvaja temeljno in osnovno vojaško usposabljanje in sodeluje pri postavljanju standardov za urjenje posameznika, skupine in oddelka pehote. Sestavljen je iz poveljstva, poveljniško-logističnega voda, oddelka za podporo usposabljanju, enote temeljnega vojaško-strokovnega usposabljanja, enote osnovnega vojaško-specialističnega usposabljanja za izvedbo specialističnih programov za pridobitev vojaško-evidenčnih dolžnosti ter enote za vzdrževanje. Center izvaja program temeljnega vojaško-strokovnega usposabljanja (kandidatov za vojaške osebe in vojakov na prostovoljnem usposabljanju) ter program osnovnega in dopolnilnega vojaško-strokovnega usposabljanja (vojakov in mornarjev) (Žunkovič 2006, 198). Temeljno vojaško-strokovno usposabljanje je namenjeno kandidatom za poklicne vojake in vojake na prostovoljnem usposabljanju za obrambo ter traja tri mesece. Osnovno vojaško-strokovno usposabljanje je namenjeno strokovnemu usposabljanju vojakov za posebne naloge, njegovo trajanje je prilagojeno zahtevam rodu oz. službe, za katero se vojaki usposabljujejo (Žunkovič 2006, 199). Center sodeluje tudi pri izvajanju nekaterih drugih programov, npr. pri izvajanju programov vojaško-strokovnega usposabljanja poveljstev, enot in zavodov SV, pri izvajanju vojaškega praktikuma na fakultetah (v okviru vojaških modulov), pri vojaškem usposabljanju in izmenjavi izkušenj s tujimi oboroženimi silami itd. (Žunkovič 2006, 198).

2.4 Vadišče Slovenske vojske Postojna

Slovenska vojska je »obrambna sila RS, namenjena odvratanju morebitnega napada na RS, pripravam in izvajanju vojaške obrambe ob zunanji agresiji ali ob drugih nasilnih posegih tujih oboroženih sil zoper RS (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS 1993 v Gutman 2006, 39).

Podatki o obsegu uporabe so dostopni od leta 1991, saj ni dosegljivih podatkov za obdobje, ko je bilo območje v uporabi JLA (Brodnik in Trontelj 2002, 175).

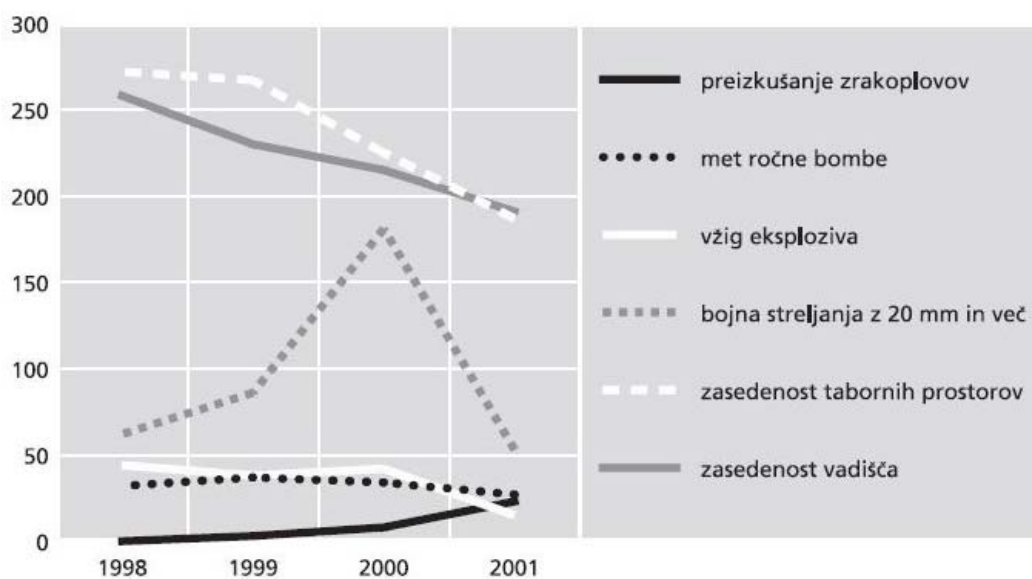
Število dni uporabe vadišča se je zmanjševalo od leta 1998 do leta 2001, kar je razvidno iz slike 6 (Brodnik in Trontelj 2002, 175).

Slika 6: Število oseb na vadišču Poček

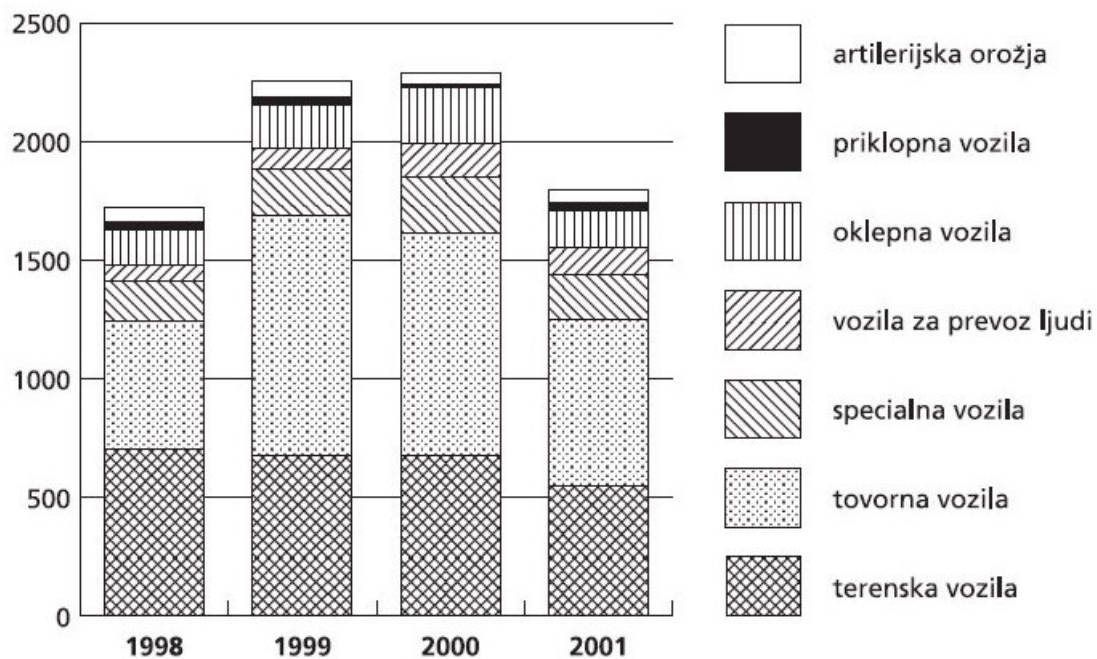
Vir: Brodnik in Trontelj 2002, 175.

Prav tako je skozi leta upadala uporaba glede na število oseb in vozil na vadišču, kar je razvidno na slikah 7 in 8 (Brodnik in Trontelj 2002, 175).

Slika 7: Obremenitev vadišča

Vir: Brodnik in Trontelj 2002, 175.

Slika 8: Obremenitev vadišča z vozili

Vir: Brodnik in Trontelj 2002, 176.

3 JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO

3.1 Izkušnje z javno-zasebnim partnerstvom v Veliki Britaniji

Velika Britanija nima dolgoletne tradicije javno-zasebnih partnerstev (angl. Public-Private Partnerships). Britanski vladi je »gonilo« predstavljala koncept vrednosti denarja, zaradi česar je iskala načine, na katere bi financirala projekte v javnem sektorju. V obrambnem sektorju se je to odražalo v formiranju JZP-jev in v tesnem sodelovanju vlade in obrambnih agencij (Garb 2010, 65-78).

Deregulacija zaposlovanja in storitev, ki se je začela v 90-ih letih prejšnjega stoletja, je ustvarila pogoje za različne oblike privatizacije, ki so zaznamovale javne službe VB.

Zadnji podatki kažejo, da naj bi do leta 2006 oz. 2007, skoraj ena petina javnih služb – vrednih 60 bilijonov funtov – prešla na zasebne in prostovoljne organizacije. JZP so največji mehanizem za uvajanje privatnega sektorja v javne storitve, posebno občutljive storitve, ki zajemajo zdravje, zapore in izobraževanje. Najbolj pogosta oblika JZP v VB je Zasebna finančna iniciativa (angl. the Private Finance Initiative – v nadaljevanju PFI). Leta 1992 je vlada VB uvedla PFI, ker je potrebovala javno investicijo, brez povečanja zadolževanja.

Nedavno osredotočenje vlade na učinkovitost bo prisililo še več služb v sklepanje JZP. (Briefing 2005, 2).

Podpisanih je bilo že več kot 400 PFI projektov, vrednih več kot 15 milijonov funtov (posamezen projekt). PFI se širi po vseh državnih organih. Lokalnim skupnostim je omogočeno sposojanje pod strogimi pogoji, kar pomeni, da PFI ostaja lažja možnost. Poleg PFI je vlada VB uvedla večji obseg drugih JZP (Briefing 2005, 2).

V preglednici 1 je prikazanih nekaj primerov tipov JZP v različnih sektorjih (Briefing 2005, 3). Pri vseh omenjenih je prisotno zasebno financiranje in prenos osebja.

Preglednica 1: Prikaz primerov tipov JZP v različnih sektorjih

Sektor	Tip JPZ	Službe – storitve
lokalna samouprava	dostavna služba (angl. Strategic Service Delivery Partnerships)	več
šole	gradnja šol za prihodnost	gradnja in več podpornih funkcij,
bolnišnice	PFI, JZP	gradnja in podporne funkcije
osnovno zdravstveno varstvo	LIFT (angl. Local Improvement Finance Trust)	gradnja, vzdrževanje in podporne funkcije
ceste	PFI	gradnja in vzdrževanje
zapori	PFI	gradnja in vse podporne funkcije

Vir: Briefing 2005.

3.1.1 Javno-zasebno partnerstvo v oboroženih silah – primer Velike Britanije

Uvedba javno-zasebnega partnerstva ponuja možnost reševanja finančnih primanjkljajev, s katerimi se soočajo tudi na obrambnem področju. Ti nastajajo ne le zaradi stroškov za plače, ampak tudi zaradi povečanja stroškov za urjenje in opremljanje ter vzdrževanje ob hkratnem znižanju proračunskih sredstev (Garb 2010).

Rus (2001 v Garb 2010) navaja naslednje prednosti, ki jih opaža ministrstvo Velike Britanije pri uvajanju javno-zasebnega partnerstva: »boljša vrednost in kakovost storitve za dogovorjeni znesek, enkratni investicijski izdatki postanejo dolgoročno obročno plačevanje, manjše tveganje za ministrstvo, povečanje stroškovne učinkovitosti delovanja in več razpoložljivih finančnih sredstev, kot bi jih zagotovil obrambni proračun«.

Pozitivna posledica so tudi privarčevana sredstva, ki naj bi se gibala med 5 in 40 % (Rus 2001 v Garb 2010).

Garb (2010) opozarja tudi na slabosti partnerstva. Predvsem naj bi pri sklepanju partnerstva upoštevali celovite načine načrtovanja, izvedbe, upravljanja in nadzorovanja. Vsak primer naj se pretehta posamično, vodilo pri sklepanju pa naj bo učinek sinergije.

V Veliki Britaniji so javno-zasebna partnerstva uveljavljena na naslednjih področjih (Garb 2010): področje »usposabljanja, opremljanja, nastanitvene zmogljivosti, podporne storitve, javne služnosti in informacijska tehnologija«.

Pri morebitnem uvajanju javno-zasebnega partnerstva v Slovenski vojski, Garb (2010) opozarja na potreben vnos elementov, ki bodo tudi formalnopravno omogočili tako obliko sodelovanja, poleg tega naj se upošteva specifičnost Slovenske vojske, ki izhaja iz strateških

dokumentov o njenem razvoju, opremljanju in položaju znotraj obrambnega podsistema nacionalne varnosti.

3.1.2 Pregled uvajanja zunanjih izvajalcev v vojsko Velike Britanije

Z uvajanjem zunanjih izvajalcev so v britanski vojski začeli v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Cilj je bil hkratno znižanje stroškov in povečanje splošne učinkovitosti delovanja obrambnega sektorja (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 130).

Tri pobude, ki jih je sprejela britanska vlada za uvedbo zunanjih izvajalcev in javno-zasebnega partnerstva v svoji vojski, so bile (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 130):

- uvedba izvajalcev iz zasebnega sektorja ter privatizacija v britanski vojski,
- reforme ministrstva za obrambo, ki vodijo v delovanje po tržnih načelih ter
- sprememba konceptov sklepanja pogodb z zasebnimi izvajalci.

Uvedba zunanjih izvajalcev v britansko vojsko spada med glavnino reform.

Pred letom 1980 je britanski vojski nekatere proizvode dobavljal zasebni sektor, med tem ko je storitve opravljala vojska sama. Po letu 1980 so nekatere storitve začeli oddajati zunanjim izvajalcem. Sem so spadale npr. pranje in vzdrževanje uniform, priprava hrane in vzdrževanje objektov. Zasebni sektor je sprva zagotavljal preproste storitve (uporabljali so državna sredstva), kasneje pa tudi zahtevnejše oz. celovitejše (uporabljali so lastne finančne vložke, bili so lastniki sredstev in so prevzemali tveganja) (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 131).

Prvi korak k uvedbi zunanjih izvajalcev v britansko vojsko je bilo testiranje trga, ki je sprva zajelo pripravo hrane, pranje perila, čiščenje prostorov ter vzdrževanje in varovanje objektov. Sledila je širitev na zahtevnejša področja, npr. področje gradbeništva, logistike in urjenja.

Ugotavljali so, če je neka storitev, ki jo je do takrat izvajala britanska vojska, cenejša na trgu.

Do leta 1991 so 90 % pranja uniform izvajali zunanji izvajalci. 89 % enot za pripravo hrane je prav tako prešlo v upravljanje zunanjih izvajalcev (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 131).

Leta 1991 so testiranje trga razširili in preimenovali. Naredili so pregled dejavnosti, ki jih je izvajalo ministrstvo ter določili tiste, ki bi bile lahko privatizirane ali oddane zasebnemu sektorju z javnimi razpisi.

Program, ki se je imenoval Konkurenca za kakovost (angl. Competing for Quality), je od leta 1992 do leta 1997 pregledal aktivnosti, vredne 1,5 milijarde funtov. Tako so prihranili 355 milijonov na letni ravni oziroma okoli 22 % nabavne vrednosti (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 132).

Uvedli so tudi model glavnega izvajalca (angl. Prime Contracting). Ta model je bil namenjen predvsem ureditvi pomanjkljivosti vodenja projektov v gradbeništvu. Z določitvijo glavnega izvajalca, ki je zamenjal vojsko kot vodjo gradbenih projektov, je bil glavni izvajalec zadolžen za izvedbo vseh projektnih faz (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 132).

Zasebno investicijsko financiranje in javno-zasebno partnerstvo

Leta 1992 so uvedli instrument zasebnega financiranja investicij (angl. Private Finance Initiative). Bistvo omenjenega instrumenta je, da zasebni investitor proizvede osnovno sredstvo, ki ga tudi upravlja, vlada pa mu plačuje za opravljene storitve (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 132).

Prednost zasebnega investicijskega financiranja se kaže predvsem v zamenjavi enkratnih izdatkov za investicije z dolgoročnimi obročnimi plačili. Poleg tega pri npr. gradbenih projektih zasebni izvajalci, ki so specializirani na tem področju, lažje operativno vodijo projekte in obvladujejo tveganja kot vojska sama (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 132, 133).

Koncept javno-zasebnega partnerstva je leta 1997 začela uvajati na novo ustanovljena organizacijska enota ministrstva, imenovana Public-Private Partnership Unit.

Javno-zasebno partnerstvo uvaja večjo vlogo zasebnega ponudnika, kot jo ima le ta pri klasičnem pogodbenem odnosu med zasebnim podjetjem (izvajalec) in javnim sektorjem (naročnik). Poleg sodelovanja se ohrani tudi preglednost dogovorov in vzajemno iskanje rešitev. Za uvedbo javno-zasebnega partnerstva morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji: konkurenca na strani ponudbe, jasna razmejitev vlog pogodbenih strani ter določitev mejnikov, ki so pogoj za izvedbo pogodbeno določenih plačil (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 133).

Primer inovativnega projekta javno-zasebnega partnerstva in zasebnega investicijskega financiranja v Veliki Britaniji: nova oblika pomorskega transporta in strateški letеči tanker (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 133).

Šest plovil, ki jih bo zgradil zasebni investitor, bodo britanski vojski omogočala globalno logistiko. Ko ladij ne bodo potrebovali, jih bo zunanji investitor uporabljal kot komercialna plovila trgovske mornarice. Prav tako velja za strateški letеči tanker. Ministrstvo bo tako zagotovilo maksimalno učinkovitost uporabe sredstev in doseglo popolno operativno integracijo zunanjih izvajalcev z enotami redne vojske. Na ta način bodo povečali tudi sposobnosti vojske (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 133).

Uveljavitev tržnih načel na ministrstvu za obrambo Velike Britanije

Tržna načela, značilna za zasebni sektor, so skušali uvesti tudi na področju javne uprave.

Od leta 1988 se je velik del javne administracije preoblikoval v izvršne agencije (angl. Executive Agencies). Te so bile odgovorne za poslovanje v okviru sprejetega proračuna in za doseganje zadovoljstva svojih strank.

Ključni komponenti uvajanja tržnih načel v britanski vojski in obrambnem ministrstvu sta izvršne agencije in integralni sistem računovodenja ter načrtovanja (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 134).

Izvršne agencije so službe znotraj ministrstva. Opravljajo take storitve, ki se jih ne da dodeliti tržnim izvajalcem. Organizirane so kot izvršne agencije.

Agencije se delijo glede na način financiranja, in sicer na proračunsko financirane agencije (angl. On-vote Agencies), ki se financirajo iz državnega proračuna in na tržno financirane agencije² (angl. Trading funds), ki se financirajo s prodajo svojih storitev na trgu (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 135).

Primer Agencije za upravljanje obrambnih nepremičnin (angl. Defence Estates Organisation-DEO). Naloga agencije je upravljanje vseh nepremičnin in zemljišč, ki so v lasti obrambnega ministrstva. Leta 2000 je bilo v njenem upravljanju približno 14 milijard funtov premoženja, zaposlovala je 5000 ljudi. S preoblikovanjem v agencijo so se stroški delovanja DEO znižali z 62,12 milijarde funtov (obdobje 1996-1997) na 51,9 milijarde funtov (dve leti kasneje) (Pint in drugi 2001 v Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 135).

Primer Agencije za obrambne evalvacije in raziskave (angl. Defence Evaluation and Research Agency- DERA) je primer napredne kombinacije izločanja poslovnih procesov in izvršne agencije. Omenjena agencija je najprej skrbela za raziskave in razvoj v britanski vojski, sedaj pa deluje kot tržno financirana raziskovalna agencija. Svoje storitve prodaja vojski, ostalim znotraj javnega sektorja in zasebnemu sektorju (Pint in drugi 2001 v Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 135).

Spremembe v načinu sklepanja pogodb z zunanjimi izvajalci storitev in dobavitelji opreme

Pred porastom uvajanja zunanjih izvajalcev v britanski vojski, je bilo naročanje pri zunanjih izvajalcih večinoma drago in se je odvijalo brez javnih razpisov (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 136).

---

² Primeri: Agencija za obrambne evalvacije in raziskave (angl. Defence Evaluation and Research Agency), Meteorološka služba (angl. The Meteorological Office) in Hidrografska služba (angl. UK Hydrographic Office) (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 135).

Po reformi politike pogodb, ki se je začela v času vlade Margaret Thatcher, sta se uveljavili dve vodili. Prvo je predvidevalo, da se oddajanje pogodb opravi na podlagi konkurenčnih javnih razpisov, drugo vodilo je narekovalo, da pogodba določi rezultate, ki jih mora doseči zunanji izvajalec. S pogodbami se naj ustvari partnerski odnos med zunanjim izvajalcem in vojsko (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 136).

Pomembnejše faze reform

Peter Leven je uvedel obvezno prakso mednarodnih javnih razpisov za vsa večja naročila. S tem se je povečala konkurenčnost in posledično so se zmanjšali stroški v primerjavi s prejšnjo prakso, ko je britansko obrambno ministrstvo oddajalo naročila večjim britanskim podjetjem v obrambni industriji (njihov namen je bil zaščita britanskih delovnih mest in nadomeščanje uvoza) (Pint in drugi 2001, 18–20 v Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 137).

Model sklepanja ponudb ob odsotnosti konkurence (angl. No Acceptable Price, No Contract – NAPNOC) je prišel v poštev v primerih, ko so imeli le enega resnega ponudnika. Pogoj je bila njegova stroškovna učinkovitost (Pint in drugi 2001, 18–20 v Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 137).

Z uvedbo t. i. pametnega naročanja (angl. Smart Procurement Initiative) so si postavili cilj zmanjšati preseganje pogodbenih vrednosti in zamud pri dobavah (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 137).

Oblikovali so integrirane projektne skupine (angl. Integrated Project Teams), ki so določale pogodbene pogoje. V skupinah so bili strokovnjaki, naročnik in dobavitelj (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 138).

Reforma procesa naročanja je zmanjšala stroške nakupa opreme in storitev za 20 % (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 138).

Uvedba zunanjih izvajalcev v britansko vojsko se je v zadnjih 20 letih povečala in razvojno napredovala (npr. od enostavnih oblik kot je pranje perila do zapletenih oblik kot je nabava delovnih strojev). Zaradi razvoja je ministrstvo za obrambo razvijalo ustrezne organizacijske oblike, ekonomske modele in pravne forme, ki so podpirale proces uvajanja zunanjih izvajalcev (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 138).

Štiri pomembne posledice reform v britanski vojski (iz kakovostnega vidika) (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 138).

Prva posledica je izboljšanje tokov informacij med naročnikom (ministrstvo za obrambo) in dobavitelji. Do izboljšanja je prišlo predvsem zaradi uvedbe integriranih projektnih skupin. Pripomogla je tudi uvedba integralnega sistema za računovodstvo, saj je ministrstvo dobilo

celovitejši in natančnejši pregled svojega poslovanja (predvsem glede spreminjanja stroškov, zalog in sredstev).

Izpopolnilo se je tudi upravljanje tveganj, tako so se uredile zamude dobave, prekoračitve projektnih proračunov in težave s kakovostjo storitev oz. izdelkov. Tudi k ureditvi omenjenega je pripomogla uvedba integriranih projektnih skupin.

Uvedba koncepta konkurence se šteje za tretjo posledico. Na tem konceptu temelji tudi model javno-zasebnega partnerstva (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 139–140).

Četrta posledica je uvedba koncepta odgovornosti za izvajanje sprejetih obveznosti in zagotavljanja zadovoljstva naročnikov, in sicer na vseh ravneh britanske vojske in ministrstva za obrambo. Na vseh ravneh ministrstva so bili motivirani za zniževanje stroškov tako, da so iskali zunanje izvajalce in sklepali partnerstva z zasebnim sektorjem (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 140).

Če povzamemo, so reforme po ocenah ministrstva za obrambo v preteklih dveh desetletjih prinesle znižanje nabavnih stroškov za okoli 23 % (bruto) v primerjavi s stroški predhodne lastne proizvodnje (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 140).

S kombinacijo reform in zunanjo izvedbo naročil, ministrstvo ocenjuje prihranke v višini od 3 do 4 % letnega proračuna (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 140).

V preglednici 2 je prikazana ocena o doseženih prihrankih, ki so posledica uvajanja koncepta zunanjega izvajanja naročil in ostalih reform, povezanih s tem. Oceno je podalo ministrstvo za obrambo.

Preglednica 2: Prikaz načrtovanih in uresničenih prihrankov kot rezultat uvajanja zunanjih izvajalcev

Obdobja	1996–1997*		1997–1998		1998–1999	
	uresničeni	načrtovani	uresničeni	načrtovani	uresničeni	načrtovani
Kategorije prihrankov						
Ocena celotnih prihrankov (v milj. GBP)	675	518	558	505	594	

*Ni podatka o načrtovanih prihrankih.

Vir: Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 141.

V preglednici 3 lahko vidimo, so v VB v drugi polovici 90. let prejšnjega stoletja že skoraj popolnoma uresničil projektne finančne načrte ter tehnično ustreznost dobav. Pri projektih so se pojavljale minimalne zamude. Britanska vojska je uveljavila tak sistem, ki je onemogočal, da bi izvajalci višali cene (Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 141).

Preglednica 3: Prikaz uspešnosti uresničevanja naročil ministrstva glede na merila uspešnosti

Obdobja	1996–1997*	1997–1998		1998–1999	
Merila uspešnosti	uresničeno	načrtovano	uresničeno	načrtovano	uresničeno
Povprečna prekoračitev projektnih rokov (v mesecih)	2,9	<1,2	1,8	<1,0	1,5
Povprečna sprememba stroškov projekta (%)	0,7	0	-0,2	0	0,7
Delež tehnično neustreznih dobav	5,1	0	0	0	0
Delež naročil na podlagi javnih razpisov	74	75	75	75	70

*Ni podatka o načrtovanih prihrankih.

Vir: Jaklič, Hočevar in Hribernik 2009, 141.

3.2 Izkušnje z javno-zasebnim partnerstvom v Sloveniji

V primerjavi z drugimi evropskimi državami ima Slovenija malo izkušenj na področju javno-zasebnih partnerstev.

Pomembno je, da se zavedamo kakšni so cilji, ki jih želimo z JZP doseči, ti pa morajo biti jasni, merljivi in preverljivi ter v skladu s strategijo SV.

SV ima nekaj izkušenj z uvajanjem zunanjih izvajalcev (tu ne gre za JZP, ampak bolj za outsourcing), saj so v času naborniške vojske pranje perila in čiščenje uniform oddajali zunanjim izvajalcem. Nadaljevali so s čiščenjem prostorov, vzdrževanjem osebnih in terenskih vozil ter zračnih in vodnih plovil. Prav tako so za vzdrževanje stavb in ostale infrastrukture poskrbeli zunanji izvajalci. Tudi na področju zdravstva, prevozov in priprave hrane je SV zaradi pomanjkanja lastnih kapacitet in zmogljivosti uvedla t. i. »outsourcing« (Vojčič et al. 2010, 33).

Leta 2006 smo dobili Zakon o javno-zasebnem partnerstvu (ZJZP), ki ureja »namen in načela zasebnega vlaganja v javne projekte« oziroma »javnega sofinanciranja zasebnih projektov, ki so v javnem interesu« (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu 2006, člen 1). Ureja tudi »načine spodbujanja javno-zasebnega partnerstva in institucije, ki skrbijo za njegovo spodbujanje in razvoj, pogoje, postopek nastajanja in oblike ter način izvajanja javno-zasebnega partnerstva, posebnosti koncesij gradenj in storitev ter statusnega javno-zasebnega partnerstva, nadzor nad javno-zasebnim partnerstvom, preoblikovanje javnih podjetij, pravo, ki se uporabi za

reševanje sporov iz razmerij javno-zasebnega partnerstva, ter pristojnost sodišč in arbitraž za odločanje o sporih iz teh razmerij« (Zakon o javno-zasebnem partnerstvu 2006, člen 1).

Leta 2008 se je ustanovil Inštitut za javno-zasebno partnerstvo. Namen njegove ustanovitve je spodbuditev znanstveno-raziskovalne dejavnosti na področju pravne in ekonomske znanosti s poudarkom na vprašanjih povezanih s pojmi javno-zasebnih partnerstev, državnih pomoči javnih služb, javnega naročanja, javnih razpisov, projektnega vodenja, priprave ekonomskih in investicijskih študij, projektnega financiranja itd. (Inštitut za javno-zasebno partnerstvo 2011).

V okviru Inštituta je združena skupina strokovnjakov z različnih področij.

Temeljni cilji Inštituta za javno-zasebno partnerstvo so (Inštitut za javno-zasebno partnerstvo 2011):

- »omogočiti povezovanje strokovnjakov z različnih znanstvenih in strokovnih področij ter spodbujati razvoj in podporo znanstveno raziskovalnega dela;
- oblikovanje in izvajanje študijskih, izobraževalnih in znanstveno-raziskovalnih projektov na področjih pravne in ekonomske znanosti s posebnim poudarkom na vprašanjih povezanih s pojmi javnih služb, javno-zasebnih partnerstev, javnih razpisov (javnih naročil), projektnega vodenja in projektnega financiranja;
- razvoj aplikativne znanosti ter prenos znanja, izkušenj in tehnologij v prakso ter razvoj inovativnih ter kreativnih rešitev;
- promocija znanstvene in raziskovalne dejavnosti Inštituta«.

Primeri JZP v Sloveniji

V nadaljevanju predstavljam dva primera javno-zasebnega partnerstva v Sloveniji:

- **Centralna čistilna naprava v Mariboru**
Leta 1998 je občina Maribor podelila koncesijo za izvajanje storitev čiščenja odpadne vode francoskemu podjetju za obdobje 22 let.
75 % vrednosti investicije se financira s strukturnim posojilom Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD), 25 % pa iz lastniškega kapitala in posojil sponzorjev projekta (Mrak, Gazvoda in Mrak 2005, 115).
- **Gradnja stadiona v Stožicah**
Ta projekt lahko označimo za največji projekt javno-zasebnega partnerstva pri nas. Na javnem razpisu, ki ga je izdala Mestna občina Ljubljana, sta bili izbrani Gradis skupina G in Energoplan (skupaj sta ustanovila družbo Grep). Družba Grep je izbrala partnerja za trgovski del, in sicer družbo Delta Real Estate (Trstenjak 2008).

Prihodnost JZP v Sloveniji

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 (2006, 12) kot ključna področja, na katera se nanašajo osrednji razvojno investicijski projekti resolucije navaja naslednja področja:

- razvojna mreža Slovenije,
- povezovanje naravnih in kulturnih potencialov,
- učinkovito upravljanje okolja in trajnostna energetika,
- mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju,
- institucionalna in administrativna usposobljenost.

Pri razvojni mreži Slovenije gre za mrežo inkubatorjev, tehnoloških parkov in poslovnih con, ki bodo gospodarstvu lahko ponudili storitve, ki jih najbolj potrebuje.

Na področju povezovanja naravnih in kulturnih potencialov želi Slovenija izkoristiti naravne in kulturne danosti v gospodarske in socialno razvojne namene. Poleg doseganja kakovostnega življenjskega okolja je cilj doseganje sinergijskih učinkov znotraj področij varstva okolja in kulture. Načrtovano je vključevanje civilne družbe in zasebnega kapitala ter s tem razvoj javno-zasebnega partnerstva.

Področje učinkovitega upravljanja okolja in trajnostne energetike se bo razvijalo glede na usmeritve in predpise EU in zahteve Kjotskega sporazuma. Cilj je uveljavljanje učinkovite in raznovrstne uporabe razpoložljivih virov primarne energije ter uvajanje novih tehnologij, kar bi posledično zmanjšalo dolgoročno odvisnost države od uvoza primarne energije.

Področje »mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju« obsega več investicijskih dejavnosti različnih resorjev. Njihov skupni namen je zagotoviti učinkovito prometno infrastrukturo države. Večinoma so aktivnosti usmerjene v javno potniško infrastrukturo. Javni finančni viri ne zadostujejo, zaradi tega bo financiranje projekta mobilnost v podporo gospodarskemu razvoju zagotovljeno z javno-zasebnim partnerstvom.

Na področju institucionalne in administrativne usposobljenosti bodo ukrepi usmerjeni v učinkovito delovanje javnega sektorja in sodnega sistema Slovenije (Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 2006, 13–14).

Za uresničevanje projektov na omenjenih področjih bo nujno potrebno vključevanje zasebnih sredstev, saj proračunskih sredstev ne bo dovolj. S projekti iz resolucije se bo začel nekakšen mobilizacijski proces za uveljavitev javno-zasebnega partnerstva v Sloveniji (Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 2006).

Tudi na področju nacionalne varnosti so priložnosti za javno-zasebno partnerstvo (Podbregar 2011, 21).

Pri Osrednjem vadišču Slovenske vojske Postojna Podbregar predlaga, da se le to da v najem lokalnemu podjetju (z javnim razpisom in pod pogoji javno-zasebnega partnerstva). Na ta način se bo odprlo minimalno 50 novih delovnih mest. Podjetje bo zagotavljalo optimalno uporabo območja tako za vojsko kot za lokalno prebivalstvo. Navaja še, da gre pri tem za sodobna civilno-vojaška razmerja, ki so v tujini že uveljavljena praksa (Podbregar 2011, 21).

Vzdrževanje helikopterjev v Slovenski vojski se izvaja z lastnimi silami. Zaradi različnih razlogov, kot je npr. večanje števila plovil, odliv kadra in povečevanje kvarljivosti, sami ne morejo več zagotavljati vzdrževanja. Zaradi tega Lanišnik (2009, 48) vidi rešitev pri zunanjih izvajalcih, bolj konkretno v uvedbi javno-zasebnega partnerstva.

V posameznih delih Slovenije, kjer je prišlo do ukinitve policijskih uprav, prav tako vidi možnost uvedbe javno-zasebnega partnerstva (Podbregar 2011, 21–22).

Za odpravo nezadovoljstva prebivalcev in povečanja zaznave varnosti bi Slovenska policija na podlagi javno-zasebnega partnerstva v manjših policijskih postajah uvedla mešane delovne skupine policistov in varnostnikov. Pooblastila omenjenih skupin bi obsegala preventivno policijsko delovanje in reševanje enostavne varnostne problematike.

Tudi na področju zaščite in reševanja bi lahko uvedli javno-zasebno partnerstvo (Podbregar 2011, 22). Motivacijo in znanje prostovoljcev bi se tako usmerilo v ustanovitev poklicnih javno-zasebnih podjetij, ki bi zagotovila ustrezno izobražene sile za reševanje.

4 PROBLEMATIKA VADIŠČA IN NE-SPREJEMANJE S STRANI JAVNOSTI

4.1 Problematika vadišča Poček

Problem rabe nekega prostora za namen vojaškega usposabljanja je predvsem v tem, da se omeji druge možnosti rabe prostora in dostop (npr. lokalnega prebivalstva) ter v vplivu na okolje (npr. hrup, promet tovornih vozil, razvrednotenje pokrajine in učinki eksplozij na pokrajino in habitat) (Brodnik in Trontelj 2002, 172).

Lega OSPO je mejna, saj se nahaja med submediteranskim fitogeografskim območjem in dinarskim fitogeografskim območjem (Brodnik in Trontelj 2002, 173). Zaradi omenjenega se na tem območju prepleta veliko različnih ekosistemov.

Teren pokriva kraški relief, prav tako je tipično kraški tudi vodonosni sistem, za katerega je značilno, da ni površinsko tekočih voda in da padavinska voda hitro odteče v podzemlje. Zaradi manjše samočistilne sposobnosti območju bolj grozi nevarnost širjenja onesnaženja (Brodnik in Trontelj 2002, 174).

Kar 60 % območja OSPO je pokritega z gozdom. Posledica spreminjanja rabe prostora se kaže v dinamičnih spremembah v okolju. Na eni strani se te spremembe kažejo v hitrem zaraščanju, na drugi pa v ustvarjanju degradiranih območij, kar je posledica vojaške dejavnosti (Brodnik in Trontelj 2002, 174).

K upočasnitvi procesa zaraščanja lahko prispeva vojaška dejavnost, tako da prilagodijo način upravljanja vadišča (Brodnik in Trontelj 2002, 174).

Slika 9: Osrednji poligon SV Postojna

Vir: Brodnik in Trontelj 2002, 173.

4.2 Ne-sprejemanje vadišča Poček s strani javnosti

Pregled aktualnih novic, predvsem iz časa priprave osnutka državnega načrta za osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna, prikazuje ne-sprejemanje vadišča Poček s strani javnosti, oziroma boljše rečeno s strani lokalnega prebivalstva.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj povzetkov novic, ki so bile objavljene v medijih.

Na spletni strani Siola (Siol 2011) so poročali o tem, da je civilna iniciativa Za Pivško dolino brez streljanja, ministrici za obrambo (Ljubici Jelušič) predala peticijo proti državnemu načrtu za Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna. Zahteve peticije so bile prenehanje vojaških aktivnosti na poligonih Poček in Bač ter prekinitev sprejemanja Državnega prostorskega načrta za Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna. Zahtevali so tudi sanacijo prostora in izrazili nezadovoljstvo z načinom komunikacije.

Avtorica Jaksetič (2011) je zapisala, da prebivalce občin Ilirska Bistrica, Postojna in Pivka moti predvsem omejevanje dostopa do njihovih gozdov. Moti jih zapiranje ceste na Mašun, onesnaževanje okolja, bolj konkretno ogroženost Malnov, vira pitne vode za dve od omenjenih občin, zaradi izstrelkov v naravi.

Mladina je poročala o tem, da je načrt za ureditev vadišča je razburil lokalno prebivalstvo. V okoljevarstvenem društvu Drobnovratnik označujejo načrt kot agresivno širitev vojaških dejavnosti namenjeno potrebam Nata. Izpostavljajo se tudi naslednji problemi: zaprtost vadišča za uporabo lokalne skupnosti, širitev vadišča na turistična območja (npr. smučarsko središče Kalič in območje Paljških jezer) in prenizka odškodnina države lastnikom zemljišč (Petrovčič 2011).

Konec januarja so poročali tudi o tem, da se občina in prebivalci z zbiranjem podpisov pod peticijo za zaprtje poligona borijo proti širjenju vojaškega vadišča (MMC RTV SLO 2011). Po njihovem mnenju obrambno ministrstvo ne upošteva mnenj naravovarstvenikov in okoljevarstvenikov. To pa ni prvi primer, ko so domačini izrazili svoje nestrinjanje s poligonom Poček, saj so se že pred desetimi leti na referendumu v okoli 70 % izrekli proti poligonu.

V nadaljevanju navajamo še nekatere konkretne razloge za odklonilno naravnost javnosti do vadišča. Razlogi so povzeti iz pripomb, ki so se nanašale na osnutek državnega prostorskega proračuna, na katere sta Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za obrambo podali svoja stališča v posebnem dokumentu.

Pripombe, ki so jih bili deležni ob javni razgrnitvi osnutka državnega prostorskega načrta, se nanašajo na več področij.

Pri DPN OSVAD Postojna na področju varstva okolja in ohranjanja narave predstavljajo težavo naravni habitati in prostoživeče živalske ter rastlinske vrste.

Prebivalce moti spremenjena namembnost rabe območja, ki je v nasprotju z osnovno namensko rabo (npr. kmetijstvo in gozdarstvo).

Odklonilnost do vadišča je povezana tudi z možnostjo onesnaženja vod s težkimi kovinami, naftnimi derivati in mazivi (Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za obrambo 2011).

Ostale stvari, ki motijo lokalno prebivalstvo (Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za obrambo 2011):

- prekomeren hrup, tresljaji in poškodbe na objektih v naseljih ob poligonih, ki jih povzročajo npr. detonacije;
- odpadki, predvsem od izstrelkov ter dvom v pravilno ravnanje z nevarnimi odpadki;
- (ne)ohranjanje kulturne dediščine- ostanki najstarejše cerkve na slovenskem – Sv. Jurij in posestvo Poček;
- požarna varnost;
- odmetavanje tovara iz zraka – strah pred povzročitvijo škode;
- težave povezane s kmetijstvom – npr. negativni vplivi na živinorejo in čebelarstvo;
- težave povezane z infrastrukturo – ceste itd.

5 RAZPRAVA

Javno-zasebna partnerstva so v nekaterih državah že precej uveljavljen način sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem. Na ta način javni sektor določeno dejavnost s pogodbo preda zasebniku in tako omogoči večjo učinkovitost in strokovnost storitve, kot če bi jo izvajal sam.

Velika Britanija je »velesila« na področju javno-zasebnih partnerstev, medtem ko je Slovenija šele na začetku uvajanja tovrstnih partnerstev.

V vojski ima javno-zasebno partnerstvo več možnih oblik, kar je razvidno predvsem iz prakse vojske Velike Britanije. Papler, Pečever in Ravnihar (2008, 168–169) navajajo pet stopenj javno-zasebnega partnerstva, ki so: outsourcing,³ zasebno investicijsko financiranje, trženje vojaških kapacitet,⁴ vodenje in upravljanje investicij⁵ ter partnerstvo.

Na področju obrambe sta glavna razloga za sklepanje javno-zasebnih partnerstev predvsem zmanjševanje stroškov in večanje učinkovitosti. V določenih primerih je cena storitve (z uvedbo partnerstva) višja, vendar je zaradi izboljšanja kvalitete ali povečanja operativne sposobnosti vojske prav tako upravičena.

V nadaljevanju bomo skušali prikazati možne modele javno-zasebnih partnerstev, ki bi lahko bila primerna za vadišče Poček. Ker gre za partnerstva z vojsko, morajo le ta upoštevati dvojno delovanje vojske, to je delovanje v mirnih in kriznih obdobjih. Partner mora biti zaradi tega sposoben z vojsko sodelovati tudi v času krize, saj v nasprotnem primeru bolj ali manj onemogoči normalno delovanje vojske (odvisno od storitve oziroma produkta).

V javno-zasebnem partnerstvu vidimo priložnost ne le za vojsko, ampak tudi za civilno prebivalstvo, saj bi se na ta način omogočilo zaposlovanje najprej lokalnega prebivalstva, s širitvijo partnerstva oziroma z novimi pogodbami, pa morda tudi prebivalstva izven lokalnega okolja.

Preden začnemo s predstavitvijo modelov, bomo opozorili še na nekaj pomembnih stvari, ki se tičejo partnerstev.

Ko gre za večje projekte, se z vpeljavo partnerstva lahko prihrani precejšna vsota, vendar ni vsak projekt primeren za partnerstvo. Pazljivi moramo biti predvsem na to, da partnerstva ustanovljamo v projektih, kjer je možno natančno specificirati zelene produkte oziroma kvaliteto storitev, kadar se da storitev meriti in to ne povzroča visokih stroškov, kadar bo

---

³ Sem spada npr. čiščenje, gre pa za zunanje izvajanje podpornih dejavnosti.

⁴ Taki objekti so lahko npr. vadbišča in prosti objekti.

⁵ Sredstva priskrbi vojska, partner izpelje investicijo, s katero tudi upravlja.

asimetrija informacij med naročnikom in izvajalcem minimalna in na področjih, kjer ni hitrih sprememb in razvoja (Pintar 2009, 205–206).

Javno-zasebno partnerstvo je glede na zgornja opozorila primerno za vadišče Poček. Pri specifikaciji produkta oziroma storitve, imamo možnih kar nekaj odgovorov. Zato bomo predstavili več možnih modelov.

Storitve bi lahko bile npr. priprava in razdeljevanje hrane, vzdrževanje voznega parka in mehanizacije, pranje vozil, sanacija kontaminiranih zemljišč, skrb za preventivne protipožarne ukrepe itd.

Pri produktu bi se omejili predvsem na izgradnjo infrastrukture ali posodobitev obstoječe infrastrukture. Nekaj možnih primerov nove infrastrukture: pralnice za vozila, delilnica hrane, taborni prostori, parkirišča, manjša komunalna čistilna naprava, novi objekti za namestitev in delo vodstva poligona in objekti, namenjeni specifičnim oblikam usposabljanja poveljstev in enot, kot so npr. objekti za boj v naselju, premagovanje vodnih ovir, taktične postopke JRKBO enot, taktiko pehote in postopke natovarjanja vozil na železniški vagon.

Poleg objektov bi lahko dodali še en produkt, to je ureditev cestne infrastrukture in napeljava vodovoda do logističnega centra Bile.

V nadaljevanju podrobneje predstavljamo le nekaj od omenjenih predlogov možnih oziroma potencialnih modelov javno-zasebnih partnerstev (glede na posamezne storitve oziroma produkte).

Projekt priprave in razdeljevanja hrane

Na javnem razpisu bi se izbralo podjetje, katerega naloge bi zajemale pripravo in deljenje hrane vojakom, ki vadijo na vadišču Poček ter seveda tudi pomivanje posode in skrb za čistočo delilnice hrane.

Podjetje bi moralo upoštevati vse specifikacije, ki so pogojene z okoljem (saj gre za vadišče, kjer je povečana nevarnost ob izvajanju streljanja) in z vojaki (morda posebna hrana).

Pred tem bi bilo treba zgraditi delilnico hrane. Tudi izgradnja omenjene infrastrukture je eden od možnih projektov javno-zasebnega partnerstva, ki bi ga Ministrstvo za zunanje zadeve lahko sklenilo z enim od gradbenih podjetij, ki bi se prijavilo na javni razpis.

Projekt vzdrževanja voznega parka in mehanizacije

Slovenska vojska bi tudi vzdrževanje voznega parka in mehanizacije lahko odstopila v izvajanje določenemu podjetju, ki je specializirano za to delo. Tako bi bilo delo hitreje in bolj

strokovno opravljeno, kot če bi za to skrbeli vojaki sami. Tako pri tem, kot pri prej omenjenem projektu, bi se po vsej verjetnosti odprla nova delovna mesta za civilno prebivalstvo.

Projekt ureditve cestne infrastrukture

Javno-zasebno partnerstvo je zelo primerna rešitev za izpeljavo tega projekta, saj gre pri tem za delo, ki je vojakom tuje in ga verjetno ne bi bili spodobni opraviti učinkovito in v razumnem časovnem roku. Podjetje, ki ima že večletne izkušnje na omenjenem področju bo primeren izvajalec.

Projekt napeljava vodovoda do logističnega centra Bile

Enako kot za prejšnji projekt velja tudi za ta projekt. Strokovnjaki, izbrani na javnem razpisu bodo zgradili vodovod in kasneje morda skrbeli tudi za vzdrževalna dela.

Vsi omenjeni projekti in tudi nekateri še ne-predlagani, so perspektivna priložnost za uvedbo javno-zasebnega partnerstva med zasebniki in vojsko. Poleg nekaterih že navedenih prednosti, ki jih tovrstni projekti prinašajo (zmanjševanje stroškov in večanje učinkovitost, nova delovna mesta itd.) so pozitivni učinki predvideni tudi pri razvoju in krepitvi vojaško-civilnih odnosov ter spremembi javnega mnenja o vadišču iz izrazito odklonilnega, k bolj naklonjenemu.

Poleg predstavljenih možnih projektov pa za razmislek dodajamo še eno priložnost sodelovanja na območju vadišča Poček. Če bi se zgledovali po Madžarski, bi na primer lahko na delnem območju vadišča zasebniki izvajali programe oziroma dejavnosti za razvoj lokalnih krajev. Priložnosti za to vidimo predvsem v turističnih dejavnostih, npr. smučanje in gorsko rekreativno tekmovalno kolesarjenje na Kaliču ter razvoj turizma na Paljških jezerih.

6 USMERJENI INTERVJU

Pri usmerjenem intervjuju nas je zanimalo mnenje lokalnega prebivalstva o javno-zasebnem partnerstvu na poligonu Poček. Odgovore predstavljamo v nadaljevanju.

1. Kaj menite o osnutku državnega prostorskega načrta za Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna?

Osnutek državnega prostorskega načrta za Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna se nanaša na pomemben velik prostor, ki v svojih mejah posega v prostor kar nekaj slovenskih občin, in sicer Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, Cerknica in Loška dolina.

Zavedam se pomena osrednjega vadišča Postojna za Slovensko vojsko in nasploh za sistem nacionalne varnosti, pa vendar moram pri tem osnutku izraziti svoja stališča, ki v posameznih delih oporekajo predlaganim rešitvam in zelo posegajo v življenje ljudi na Notranjskem in razvoj tega prostora, kjer gre za izjemno bogato naravno področje s kraškimi terenom.

2. Kaj vas moti pri predlaganih vsebinah ureditve prostora?

Pri predlaganih vsebinah ureditve tega prostora me moti to, da Ministrstvo za obrambo ni bolj pripravljeno odpreti osrednjega vadišča za uporabo tudi lokalni skupnosti.

3. Poznate kakšen primer iz tujine, po katerem bi se lahko zgledovali?

Pri naših sosedih (npr. na Madžarskem) se na vadiščih poleg programov, ki jih izvaja država, izvajajo programi in vsebine, ki jih izvajajo zasebna podjetja. Poleg tega, da zagotavljajo delovna mesta lokalnemu prebivalstvu, razvijajo tudi mnoge dejavnosti za razvoj lokalnih krajev npr. atraktivne turistične dejavnosti.

4. Ali menite, da načrt posega v življenje lokalnega oziroma na splošno civilnega prebivalstva?

Pri sedaj predlaganem osnutku se osrednje vadišče na severu zahodu širi v prostor smučišč na Kaliču, kjer se razvija celoletna turistična dejavnost (npr. gorsko rekreativno tekmovalno kolesarjenje), kar bo ob teh rešitvah onemogočeno.

Povezovanje vadišča Poček z vadiščem Bač pa pomembno negativno vpliva na razvoj Palčjih jezer, kjer je edinstven prostor za razvoj turizma. Prav tako je negativen vpliv na vegetacijo in živalski svet. Načrt posega tudi v vsakodnevno življenje in bivanje ljudi v zaselkih v območju vadišča.

5. Kakšni pa so po vašem mnenju vplivi na okolje?

Streljanje s topništvom in raketno oborožitvijo predstavlja ekološko izjemno sporno dejavnost, ki bi jo naše oborožene sile veliko ceneje lahko izvajale pri NATO partnerskih državah (npr. Hrvaški, kjer imajo bistveno boljše kapacitete za tovrstno ekološko izjemno sporno početje).

Postavlja se nam tudi vprašanje nuklearno-kemijsko-biološke dejavnosti na osrednjem vadišču, ki lahko pusti trajne posledice na naravo in ima vpliv na prebivalstvo, ki živi na mejah tega prostora in ne nazadnje tudi na pitno vodo.

6. Je odškodnina, ki jo država namenja za uporabnino prostora dovolj dobro nadomestilo?

Odškodnina, ki jo država letno plačuje v sedanjem obsegu, nikakor ne zadošča za takšen poseg v prostor, ki ga v osnutku predstavljajo predlagatelji. Obseg uporabnine je nujno treba povečati in to tudi zakonsko urediti, ne pa da je to predmet letnih dogovorov med ministri in župani. Žalosti tudi dejstvo, da župani v proračunih sredstva odškodnine ne vračajo direktno nazaj v urejanje prostora in ureditev lažjega življenja najbolj oškodovanih družin, temveč ga porabijo za druge namene, ki bi jih tako morala več sofinancirati država npr. Gasilsko reševalni center Postojna. Le tega poleg občine Postojna še bolj potrebuje država zaradi osrednjega vadišča, avtoceste in železniške proge.

Upoštevati bi morali predloge lokalne skupnosti, predvsem občanov in prebivalcev v neposredni soseščini osrednjega vadišča.

7 SKLEP

Na koncu lahko potrdimo naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Javno-zasebno partnerstvo predstavlja možnost za delovanje Osrednjega vadišča Slovenske vojske Postojna usklajeno z lokalnim prebivalstvom.

Hipoteza 2: Javno-zasebno partnerstvo bi lahko vključilo in zaposlilo lokalno prebivalstvo in bi spremenilo trenutno stanje.

Hipoteza 3: Javnost je negativno naravnana do vadišča, ki izhaja iz prepričanja, da jih le to ogroža in jim škoduje.

Osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna je odlična priložnost za javno-zasebno partnerstvo. Javno-zasebno partnerstvo pa je možnost za sprejetje Osrednjega vadišča Slovenske vojske Postojna s strani lokalnega prebivalstva. Glede na sedanjo močno negativno naravnost do vadišča, ki izhaja predvsem iz prepričanja, da jih le to ogroža in jim škoduje, je definitivno nujno narediti »korak proti prebivalstvu«. Ponuditi jim je treba dovolj dober razlog, zaradi katerega bodo sprejeli vadišče za svoje in ne bodo v njem več videli nevarnosti. Seveda samo partnerstvo za to ni dovolj, je pa vsekakor dober prvi korak in pokazatelj pripravljenosti na dialog in sodelovanje. V prihodnosti se nam zdi to realna in naravna možnost vključitve lokalnega prebivalstva v lastno okolje, ki jim je bilo na nek način odvzeto.

LITERATURA

- Anžič, A. 1997. *Varnostni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Briefing. 2005. *Positively public. Overview of public private partnerships in the security field*. London: MoD.
- Brodnik, U. in M. Trontelj. 2002. Problematika Osrednjega vadišča Slovenske vojske Postojna. *Bilten Slovenske vojske* 4 (2): 171–185.
- Buzan, B. 1983. *People, states and fear: the national security problem in international relations*. Brighton: Wheatsheaf Books.
- Cerar, M. 2002. *Temelji ustavne ureditve, človekove pravice in temeljne svoboščine, gospodarska in socialna razmerja*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Upravna akademija.
- de Bettignies, J.-E. in T. W. Ross. 2004. The economics of public-private partnerships. *Canadian Public Policy / Analyse de Politiques* 30 (2): 135–154.
- Domberger, S. in P. Jensen. 1997. Contracting out by the public sector: theory, evidence, prospects. *Oxford Review of Economic Policy* 13 (4): 67–78.
- Garb, G. 2010. Uvajanje javno-zasebnega partnerstva v sodobne oborožene sile – izkušnje Velike Britanije. *Bilten Slovenske vojske* 12 (4): 65–78.
- Greaver, M. F. 1999. *Strategic outsourcing: a structured approach to outsourcing decisions and initiatives*. New York: AMACOM.
- Grizold, A. 1992. Oblikovanje slovenske nacionalne varnosti. V *Razpotja nacionalne varnosti*, ur. A. Grizold, 59–93. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Grizold, A. 1999. *Obrambni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Visoka policijsko-varnostna šola.
- Evropska komisija. 2003. *Guidelines for successful public private partnership*. [Http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf) (12. 8. 2011).
- Gutman, A. 2006. Od obdobja osamosvajanja do Slovenske vojske. V *Slovenska vojska v službi domovine*, ur. T. Kladnik, 39. Ljubljana: Defensor.
- Inštitut za javno-zasebno partnerstvo. 2011. *O Inštitutu*. [Http://pppforum.si/o-intitutu.html](http://pppforum.si/o-intitutu.html) (10. 8. 2011).
- Jaklič, M., M. Hočevar in A. Hribernik. 2009. Uvajanje zunanjih izvajalcev v vojsko: primer Velike Britanije. *Bilten Slovenske vojske* 11 (4): 127–144.
- Jaksetič, D. 2011. *Javno o osrednjem vojaškem vadišču med Počkom in Bačem*. [Http://www.delo.si/novice/slovenija/javno-o-osrednjem-vojaskem-vadiscu-med-pockom-in-bacem.html](http://www.delo.si/novice/slovenija/javno-o-osrednjem-vojaskem-vadiscu-med-pockom-in-bacem.html) (13. 7. 2011).
- Jus, M. 2005. JZP in projektno financiranje infrastrukture. *Podjetje in delo* 31 (3/4): 527–536.
- Kladnik, T. 2006a. Struktura Slovenske vojske. V *Slovenska vojska v službi domovine*, ur. T. Kladnik, 56–57. Ljubljana: Defensor.

- Kladnik, T. 2006b. Namen, poslanstva in naloge Slovenske vojske. V *Slovenska vojska v službi domovine*, ur. T. Kladnik, 54–57. Ljubljana: Defensor.
- Lanišnik, I. 2009. *Javno zasebno partnerstvo v Slovenski vojski*. Diplomsko delo, Univerza na Primorskem, Fakulteta za management Koper.
- Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za obrambo. 2011. *Državni prostorski načrt za osrednje vadišče slovenske vojske Postojna. Stališča do pripomb in predlogov z javne razgrnitve osnutka državnega prostorskega načrta, ki je potekala v času od 3. januarja do 2. februarja 2011*. [Http://www.dpa.mop.gov.si/doc/staliska_do_pripomb.pdf](http://www.dpa.mop.gov.si/doc/staliska_do_pripomb.pdf) (1. 8. 2011).
- MMC RTV SLO. 2011. *Postojnčani zahtevajo zaprtje vojaškega vadišča Poček*. [Http://www.times.si/slovenija/postojnčani-zahtevajo-zaprtje-vojaskega-vadisca-pocek--b2588b9bad-84a51a649e.html](http://www.times.si/slovenija/postojnčani-zahtevajo-zaprtje-vojaskega-vadisca-pocek--b2588b9bad-84a51a649e.html) (14. 7. 2011).
- Mrak, M., M. Gazvoda in M. Mrak. 2005. *Projektno financiranje – alternativna oblika financiranja infrastrukturnih objektov*. Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.
- Papler, P., M. Pečever in R. Ravnihar. 2008. Tehnološki program »tehnologija za varnost in mir 2006–2012« v letu 2006. Projekt OUTMOD: Ekonomski model za odločanje o outsourcingu posameznih dejavnosti ministrstva za obrambo RS. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Petrovčič, P. 2011. Širjenje osrednjega vojaškega vadišča. [Http://www.mladina.si/tehdnik/201102/sirjenje_osrednjega_vojaskega_vadisca](http://www.mladina.si/tehdnik/201102/sirjenje_osrednjega_vojaskega_vadisca) (14. 7. 2011).
- Pint, E. M., J. R. Bondanella, J. Cave, R. Hart in D. J. Keyser. 2001. *Public-private partnership: Background papers for the U.K.-U.S. conference on military installation assets, operations, and services*. Santa Monica: RAND.
- Pintar, J. 2009. *Javno-zasebna partnerstva*. Nova Gorica: Educa, Melior.
- Podbregar, I. 2011. Pred reinženiringom nacionalnovarnostnega sistema – priložnosti za Slovensko vojsko. *Sodobni vojaški izzivi: znanstveno-strokovna publikacija Slovenske vojske* 13 (2): 15–25.
- Rus, V. 2001. *Podjetizacija in socializacija države*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Saunders, M. 2006. *Bridgin the financial gap with PPPs*. [Http://www.tfhr.gov/pubrds/06jul/01.htm](http://www.tfhr.gov/pubrds/06jul/01.htm) (1. 9. 2010).
- Siol. 2011. *Civilna iniciativa zbrala 17.000 podpisov za zaprtje vojaškega vadišča*. [Http://www.siol.net/slovenija/novice/2011/02/civilna_iniciativa_zbrala_17000_podpisov_za_zaprtje_vojaskega_vadisca.aspx](http://www.siol.net/slovenija/novice/2011/02/civilna_iniciativa_zbrala_17000_podpisov_za_zaprtje_vojaskega_vadisca.aspx) (13. 7. 2011).
- Trstenjak, K. 2008. *Trgovski center v Stožicah srbski Delti*. [Http://www.novogradnje.com/Novice/Trgovski_center_v_Stozicah_srbski_Delti/](http://www.novogradnje.com/Novice/Trgovski_center_v_Stozicah_srbski_Delti/) (10. 8. 2011).
- Vojčič, Z., D. Volgemut, F. Valenčak, R. Škarbot in D. Kopše. 2010. *Outsourcing v civilnem in vojaškem okolju*. Seminarska naloga, Ministrstvo za obrambo,

Slovenska vojska, Center vojaških šol, Poveljniško štabna šola, 16. generacija štabnega šolanja.

Žunkovič, J. 2006. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. V *Slovenska vojska v službi domovine*, ur. T. Kladnik, 193–199. Ljubljana: Defensor.

PRAVNI VIRI

Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije. 1993. *Uradni list RS*, št. 71/1993.

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023. 2006.

[Http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_publicacije/061127_resolucija.pdf](http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_publicacije/061127_resolucija.pdf) (10. 8. 2011).

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu. 2006. *Uradni list RS*, št. 127/2006.

PRILOGE

Priloga 1 Vprašalnik za intervju

VPRAŠANJA ZA INTERVJU

1. Kaj menite o osnutku državnega prostorskega načrta za osrednje vadišče Slovenske vojske Postojna?
2. Kaj vas moti pri predlaganih vsebinah ureditve prostora?
3. Poznate kakšen primer iz tujine, po katerem bi se lahko zgledovali?
4. Ali menite, da načrt posega v življenje lokalnega oziroma na splošno civilnega prebivalstva?
5. Kakšni pa so po vašem mnenju vplivi na okolje?
6. Je odškodnina, ki jo država namenja za uporabnino prostora dovolj dobro nadomestilo?